आजचे पंचांग

दिनांक : ९ ऑगस्ट २०२६ वार : रविवार माह (अमावस्यांत) : आषाढ माह (पूर्णिमांत) : श्रावण ऋतु : वर्षा आयन : दक्षिणायन पक्ष : कृष्ण पक्ष तिथी : एकादशी तिथी (सकाळी ११:०४ पर्यंत) त्यानंतर द्वादशी तिथी नक्षत्र : मृगशीर्ष नक्षत्र (दुपारी ०२:४२ पर्यंत) त्यानंतर आर्द्रा नक्षत्र योग : हर्षण योग (१० ऑगस्ट पहाटे ०२:०३ पर्यंत) त्यानंतर वज्र योग करण : बलवा करण (सकाळी ११:०४ पर्यंत)

दैनिक

राज्य लोकतंत्र

नवी दिशा... नवे विचार...

कॅनडातून ६ महिन्यांत ३ हजारहून अधिक भारतीय डिपोर्ट

पुणे : कॅनडा सरकारने आपल्या देशातील इमिग्रेशन नियमावली अत्यंत कठोर बनवली आहे. २०२६ च्या पहिल्या सहा महिन्यांत तब्बल ३,३२३ भारतीय नागरिकांना डिपोर्ट अर्थात देशाबाहेर काढण्यात आले आहे. कॅनडा बॉर्डर सर्व्हिसेस एजन्सीने हा जो आकडा जाहीर केले आहेत, त्यानुसार, गेल्या सहा वर्षांतील सर्व विक्रम मोडीत निघण्याच्या मार्गावर आहेत. सध्या कॅनडा सरकार आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थी आणि तात्पुरत्या विदेशी कामगारांची वाढती संख्या नियंत्रणात आणण्यासाठी विशेष मोहीम राबवत आहे.

आरएनआय : MAHMAR/2021/85884 | रविवार, दि. ९ ऑगस्ट २०२६ | वर्ष - १ | अंक - ३१२ | पाने - ४ | पुणे/पिंपरी-चिंचवड

पंतप्रधानांच्या गुजरातमध्ये माहितीच्या अधिकारालाच लगाम?

‘तिसऱ्या व्यक्ती’च्या नावाखाली नागरिकांच्या माहितीच्या हक्कावर नवी मर्यादा!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

अहमदाबाद । विशेष प्रतिनिधी

नागरिकांना शासनाच्या कारभाराबाबत प्रश्न विचारण्याचा आणि माहिती मागण्याचा अधिकार देणारा माहितीचा अधिकार कायदा हा लोकशाहीतील पारदर्शकतेचा महत्त्वाचा आधारस्तंभ आहे. मात्र पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांचे गृहराज्य असलेल्या गुजरातमध्ये गुजरात उच्च न्यायालयाच्या नुकत्याच आलेल्या निर्णयामुळे या अधिकाराच्या वापराबाबत गंभीर प्रश्न निर्माण झाले आहेत. (डळींश ड्रु)

गुजरात उच्च न्यायालयाने स्पष्ट केले आहे की, माहितीचा अधिकार मागणाऱ्या अर्जदाराला मागितलेल्या माहितीची भाषा किंवा आशय समजत नसेल, तर नोंदींची पाहणी करताना त्याच्यासोबत दुसऱ्या व्यक्तीला उपस्थित राहण्याची परवानगी देणे म्हणजे प्रत्यक्षात त्या तिसऱ्या व्यक्तीलाच माहिती उपलब्ध करून देण्यासारखे ठरू शकते. त्यामुळे अर्जदाराने स्वतःच नोंदींची पाहणी करावी, असे न्यायालयाने स्पष्ट केले. (डळींश ड्रु)

या निर्णयामागील विशिष्ट प्रकरणाची पार्श्वभूमीही महत्त्वाची आहे. अर्जदार काही व्यक्तींना सोबत घेऊन ग्रामपंचायत कार्यालयात गेला होता आणि मागितलेल्या नोंदी त्या सर्वांना दाखवाव्यात, अशी त्याची मागणी होती. अधिकाऱ्यांशी गैरवर्तन झाल्याचा आरोपही करण्यात आला. त्यानंतर अर्जदाराने भविष्यात सभ्य आणि सौहार्दपूर्ण वर्तन करण्याचे प्रतिज्ञापत्र दिले. न्यायालयाने त्याला नोंदींची पाहणी करण्याची संधी पुन्हा दिली; मात्र त्याच्यासोबत अन्य कोणालाही पाहणीच्या वेळी उपस्थित राहण्यास मनाई केली. पाहणी केल्यानंतर आवश्यक कागदपत्रांच्या प्रती निर्धारित शुल्क भरून मिळू शकतील, असेही न्यायालयाने सांगितले. (डळींश ड्रु)

मात्र येथे मूलभूत प्रश्न वेगळा आहेमाहितीचा अधिकार हा केवळ माहिती मागणाऱ्या व्यक्तीचा वैयक्तिक अधिकार आहे की नागरिकांच्या सामूहिक लोकशाही हक्काचे साधन आहे?

ग्रामीण भागातील अनेक नागरिकांना सरकारी कागदपत्रांची भाषा समजत नाही. कायदेशीर संज्ञा, प्रशासकीय नोंदी आणि तांत्रिक कागदपत्रे समजून घेण्यासाठी त्यांना वकील, सामाजिक कार्यकर्ता, पत्रकार, भाषांतरकार किंवा जाणकार व्यक्तीची मदत घ्यावी लागू शकते. अशा परिस्थितीत मदत करणाऱ्या व्यक्तीला प्रत्येक वेळी ‘तिसरा पक्ष’ मानल्यास सामान्य नागरिकाच्या माहिती मिळविण्याच्या क्षमतेवर प्रत्यक्ष मर्यादा येण्याची भीती आहे.

गुजरात उच्च न्यायालयाने मात्र माहितीचा अधिकार पूर्णपणे नाकारलेला नाही. उलट अर्जदाराला स्वतः नोंदी पाहण्याची आणि त्यानंतर आवश्यक प्रती मिळविण्याची परवानगी दिली आहे. त्यामुळे हा निर्णय माहितीचा अधिकार रद्द करणारा निर्णय नसून, माहितीच्या पाहणीच्या प्रक्रियेवर मर्यादा घालणारा निर्णय आहे. (डळींश ड्रु)

तरीही लोकशाहीसमोरचा प्रश्न कायम आहेसरकारी नोंदी नागरिकांसाठी खुल्या ठेवण्याच्या कायद्याचा उद्देश नागरिकांना सक्षम करणे हा आहे की प्रक्रियात्मक अटींमधून त्यांचा प्रवेश कठीण करणे?

पंतप्रधानांचे गृहराज्य असलेल्या गुजरातमध्ये माहितीचा अधिकार अधिक सक्षम, सुलभ आणि नागरिकाभिमुख करण्याची अपेक्षा असताना अशा निर्णयांमुळे पारदर्शकतेबाबत चर्चा होणे स्वाभाविक आहे. सत्तेला प्रश्न विचारण्याचा अधिकार हा लोकशाहीचा प्राण आहे. माहितीच्या दारावर कायदेशीर कुलूप नसले, तरी त्या दारापर्यंत पोहोचण्याचा मार्गच कठीण झाला, तर नागरिकांचा हक्क प्रत्यक्षात किती प्रभावी राहतोहा प्रश्न आता गुजरातपुरता मर्यादित राहिलेला नाही.

‘जेन जी’च्या आंदोलनाच्या दबावानंतर मेटावर अमेरिकेचा ९ हजार कोटींचा घाव! भारतातील तरुणांच्या असंतोषाला अमेरिकन कारवाईची ‘पडद्यामागची’ साथ होती का?

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली । विशेष वृत्तविश्लेषण

तरुणांच्या मानसिक आरोग्यावर सामाजिक माध्यमांचा होणारा परिणाम, व्यसनाधीन करणारी वैशिष्ट्ये आणि मुलांच्या सुरक्षेचे गंभीर प्रश्न यावर अमेरिकेतील न्यू मेक्सिको न्यायालयाने मेटाला तब्बल ९४२ दशलक्ष अमेरिकी डॉलरचा दंड ठोठावल्याने जगभरात खळबळ उडाली आहे. या निर्णयामुळे फेसबुक आणि इन्स्टाग्रामच्या कार्यपद्धतीवरच गंभीर प्रश्नचिन्ह निर्माण झाले आहे.

मात्र या कारवाईची वेळ पाहता भारतात एक वेगळाच राजकीय प्रश्न उपस्थित होऊ लागला आहे. भारतातील तरुणवर्ग, विशेषतः ‘जेन जी’, सामाजिक माध्यमांच्या वापरावरील निर्बंध, अभिव्यक्तिस्वातंत्र्य आणि डिजिटल नियंत्रणाच्या प्रश्नांवर आवाज उठवतो, सरकारवर दबाव निर्माण करतो आणि त्याच काळात अमेरिकेत मेटाविरोधात अब्जावधी डॉलरची कठोर कारवाई होतेही केवळ योगायोगाची घटना आहे की जागतिक डिजिटल राजकारणातील मोठ्या समीकरणाचा भाग?

या प्रश्नाचे उत्तर सध्या उपलब्ध नाही. अमेरिकन न्यायालयाचा निर्णय मेटाच्या मुलांच्या सुरक्षिततेसंबंधी कथित अपयशावर आधारित आहे. भारतातील कोणत्याही आंदोलनामुळे हा दंड ठोठावण्यात आला, किंवा अमेरिकन सरकारने भारतातील ‘जेन जी’च्या आंदोलनाला पाठबळ देण्यासाठी मेटाविरोधात ही कारवाई घडवून आणली, असा ठोस पुरावा समोर आलेला नाही.

तरीही संशय निर्माण होण्यामागे कारण आहे. सामाजिक माध्यमे आता केवळ मनोरंजनाचे साधन राहिलेली नाहीत. ती जनमत तयार करतात, आंदोलनांना गती देतात, सत्तेला प्रश्न विचारतात आणि ‘जेन जी’ला एका क्षणात संघटित करण्याची क्षमता ठेवतात. त्यामुळे डिजिटल व्यासपीठांवरील नियंत्रण हा आता केवळ तंत्रज्ञानाचा विषय राहिलेला नाही; तो लोकशाही, राजकारण आणि राष्ट्रीय सार्वभौमत्वाचा विषय बनला आहे. मेटाने न्यायालयाचा निर्णय मान्य करण्यास नकार देत अपील करण्याची भूमिका घेतली आहे. त्यामुळे हा वाद पुढे आणखी तीव्र होण्याची शक्यता आहे. त्याचबरोबर अमेरिकेतील इतर राज्यांकडूनही मेटावर कायदेशीर दबाव वाढण्याची शक्यता व्यक्त केली जात आहे. भारतासाठी मात्र या घटनेतून मोठा धडा आहे. ‘जेन जी’च्या असंतोषाकडे केवळ राजकीय आंदोलन म्हणून पाहणे धोकादायक ठरू शकते. डिजिटल व्यासपीठे तरुणांच्या मानसिक आरोग्यावर परिणाम करत असतील, तर त्यावर पारदर्शक आणि वैज्ञानिक नियंत्रण आवश्यक आहे; पण त्याचवेळी नागरिकांच्या अभिव्यक्तिस्वातंत्र्यावर अनावश्यक अंकुश येणार नाही, याचीही काळजी घ्यावी लागेल.

अमेरिकेचा मेटावरील दंड आणि भारतातील ‘जेन जी’चा डिजिटल असंतोष यांच्यात थेट संबंध असल्याचे पुरावे नसले, तरी या दोन घटनांनी एक गंभीर प्रश्न समोर आणला आहेडिजिटल जगावर नियंत्रण कोणाचे आणि त्याचा अंतिम फायदा कोणाला?

आज प्रश्न मेटाचा आहे; उद्या प्रश्न ‘जेन जी’च्या डिजिटल स्वातंत्र्याचा आणि लोकशाहीतील त्यांच्या आवाजाचा असू शकतो.

सारांश वृत्त

‘फिफा वर्ल्डकप’च्या नावाखाली नीटचा गोपनीय पेपर फुटला; कुलकर्णीला इतका मोकळा वावर कुणाच्या बळावर? आता ‘वरच्या हातां’चा तपास कधी?

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : वृत्तसंस्था

नीट-यूजी २०२६ प्रश्नपत्रिका फुटीच्या प्रकरणात केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण विभागाच्या आरोपपत्रातून समोर आलेले आरोप परीक्षा व्यवस्थेच्या विश्वासार्हतेला हादरा देणारे आहेत. राष्ट्रीय परीक्षा संस्थेशी संबंधित रसायनशास्त्र तज्ज्ञ पी. व्ही. कुलकर्णी याने गोपनीयतेच्या नियमांचा भंग करून विद्यार्थ्यांना विशेष मार्गाने प्रश्न उपलब्ध करून दिल्याचा आरोप तपास यंत्रणेने केला आहे.

‘विशेष वर्ग’, ‘फिफा वर्ल्डकप’ अशा नावांनी संदेश गट तयार करून प्रश्न विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचविणे, त्यासाठी आर्थिक व्यवहार आणि भेटवस्तू स्वीकारल्याचे पुरावे असल्याचा दावा तपास यंत्रणेने केला आहे. मोबाईलमधील छायाचित्रे, संदेश, दूरध्वनी नोंदी आणि विद्यार्थ्यांच्या लिखित नोंदी यांचा तपासात वापर झाल्याचेही समोर आले आहे.

मात्र या प्रकरणातील सर्वात मोठा प्रश्न अद्याप अनुत्तरित आहेएवढ्या संवेदनशील राष्ट्रीय परीक्षेच्या गोपनीय व्यवस्थेत एखाद्या व्यक्तीला असा प्रवेश आणि वावर मिळाला तरी त्यावर देखरेख करणारी यंत्रणा कुठे होती?

जर आरोपपत्रातील आरोप न्यायालयात सिद्ध झाले, तर प्रश्न केवळ एका व्यक्तीपुरता मर्यादित राहणार नाही. गोपनीय प्रश्नपत्रिकेपर्यंत पोहोचण्यासाठी कोणत्या स्तरावर त्रुटी राहिल्या? कोणाच्या आदेशाने किंवा दुर्लक्षामुळे ही व्यवस्था शक्य झाली? संबंधित व्यक्तीला राजकीय किंवा प्रशासकीय संरक्षण मिळाले होते का? आणि असेल तर ते संरक्षण देणारे कोण?

या प्रश्नांची उत्तरे शोधणे ही तपास यंत्रणेची जबाबदारी आहे.

नीटचा पेपर फुटणे म्हणजे केवळ प्रश्नपत्रिका फुटणे नाही; ते लाखो प्रामाणिक विद्यार्थ्यांच्या भवितव्यावर घाला आहे. त्यामुळे आता तपास ‘कुलकर्णीपर्यंत’ थांबता कामा नयेगोपनीय यंत्रणेच्या प्रत्येक दुव्यापासून संभाव्य वरच्या स्तरापर्यंत सत्य बाहेर आले पाहिजे.

‘फोन टॅपिंग’ला कायद्याची मर्यादा; राजकीय हेरगिरीला लगाम लागणार का? छत्तीसगड उच्च न्यायालयाचा कठोर इशारा!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

रायपूर । प्रतिनिधी

नागरिकांच्या दूरध्वनी संभाषणावर नजर ठेवण्याच्या अधिकाराचा अमर्याद वापर करता येणार नाही, असा महत्त्वपूर्ण संदेश छत्तीसगड उच्च न्यायालयाने दिला आहे. केंद्रीय गृह मंत्रालयाने दूरसंचार संदेशांच्या कायदेशीर अडथळणीसाठी जारी केलेला पुष्टी आदेश केवळ आधीच्या परवानगीची खातरजमा करणारा आहे; तो मागील काळातील बेकायदेशीर अडथळणीला कायदेशीर ठरवू शकत नाही किंवा मूळ परवानगीची व्याप्ती वाढवू शकत नाही, असे न्यायालयाने स्पष्ट केले.

न्यायालयाने दूरध्वनी अडथळणीला घटनात्मक गोपनीयतेच्या अधिकारावरील अपवादात्मक हस्तक्षेप मानले आहे. त्यामुळे नागरिकांच्या खासगी आयुष्यात हस्तक्षेप करणाऱ्या प्रत्येक वैधानिक अटीचे काटेकोरपणे पालन झालेच पाहिजे, असे न्यायालयाने नमूद केले.

या निर्णयामुळे सर्वात गंभीर प्रश्न राजकीय क्षेत्रासमोर उभा राहतोसत्तासंघर्षात विरोधकांचे दूरध्वनी संभाषण ऐकणे, राजकीय हालचालींवर नजर ठेवणे किंवा संवेदनशील माहिती मिळविण्यासाठी यंत्रणांचा वापर करण्याला आळा कसा बसणार?

न्यायालयाने कोणत्याही विशिष्ट राजकीय पक्षावर हेरगिरीचा आरोप केलेला नाही. मात्र गोपनीयतेचा घटनात्मक अधिकार स्पष्टपणे अधोरेखित केल्याने राज्ययंत्रणेला मिळालेल्या दूरध्वनी अडथळणीच्या अधिकारावर न्यायालयीन नियंत्रण किती आवश्यक आहे, हे पुन्हा समोर आले आहे. लोकशाहीत सत्तेला माहितीची गरज असू शकते; पण नागरिकांच्या खासगी आयुष्यावर गुप्त नजर ठेवण्याचा अमर्याद अधिकार कोणालाही असू शकत नाही.

हा निर्णय केवळ दूरध्वनी अडथळणीपुरता नाहीतो राजकीय हेरगिरीच्या संभाव्य धोक्याविरुद्ध घटनात्मक संरक्षणाची घंटा आहे.

‘गद्दारी’च्या राजकारणावर उद्धव ठाकरेंचा बाळासाहेबांच्या शैलीत पलटवार? शिवसेनेच्या जुन्या आक्रमक राजकीय भाषेची पुन्हा गरज!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई । प्रतिनिधी

भिऊ नका, मी तुमच्या पाठीशी आहे, या कथित संदेशावरून उद्धव ठाकरे यांनी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्यावर केलेल्या सवालांनी महाराष्ट्राच्या राजकारणात पुन्हा एकदा ‘गद्दारी’ आणि पक्षफोडीचा मुद्दा केंद्रस्थानी आणला आहे. सर्वोच्च न्यायालयात शिवसेनेशी संबंधित प्रकरणाची सुनावणी सुरू असताना असा संदेश दिला गेला असेल, तर त्याचा राजकीय अर्थ काय, हा उद्धव ठाकरेंचा प्रश्न केवळ शिवसेनेपुरता मर्यादित राहत नाही.

मात्र या संघर्षात उद्धव ठाकरे यांच्यासमोर एक वेगळे आव्हान आहेबाळासाहेब ठाकरेंची राजकीय शैली, संघटनपद्धती आणि थेट जनतेशी संवाद साधण्याची ताकद पुन्हा उभी करणे.

बाळासाहेबांची शिवसेना केवळ निवडणुकीच्या राजकारणावर चालत नव्हती. ती आक्रमक भूमिका, स्पष्ट शत्रू-मैत्रीची रेषा, कार्यकर्त्यांशी थेट संपर्क आणि भावनिक मुद्द्यांवर जनमत तयार करण्याच्या क्षमतेवर उभी होती. आज उद्धव ठाकरे ‘गद्दारी’चा मुद्दा आक्रमकपणे मांडत असले, तरी त्याला केवळ भाषणातील धार पुरेशी ठरणार नाही.

जनतेच्या मनातील असंतोषाला संघटित राजकीय शक्तीत रूपांतरित करण्याची क्षमता निर्माण करावी लागेल.

गद्दारी करा, आमच्याकडे या आणि आम्ही तुमच्या पाठीशी आहोत, असा संदेश दिला जात असल्याचा आरोप उद्धव ठाकरे करत आहेत. मात्र या आरोपाला प्रभावी राजकीय उत्तर देण्यासाठी त्यांना स्वतःची संघटनात्मक ताकद, कार्यकर्त्यांचा उत्साह आणि मतदारांशी सातत्यपूर्ण संवाद अधिक मजबूत करावा लागेल.

बाळासाहेबांच्या काळात शिवसेनेची भाषा साधी होतीभूमिका स्पष्ट, संदेश थेट आणि राजकीय संघर्ष उघड. आजच्या डिजिटल आणि बदलत्या राजकारणात त्याच आक्रमकतेचे आधुनिक रूप उभे करणे हे उद्धव ठाकरेंसमोरील खरे आव्हान आहे. कारण केवळ गद्दार हा शब्द पुन्हा पुन्हा उच्चारणे पुरेसे नाही.

ाळासाहेबांची शैली आठवायची असेल, तर त्यांच्या भाषेची धारच नव्हे; त्यांच्या संघटनशक्तीची पुनर्बांधणीही करावी लागेल.

‘स्थानिक वास्तव’ मान्य करणारे सरन्यायाधीश; मग ‘झुरळां’वरील वक्तव्याचे काय? न्यायव्यवस्थेच्या भाषेपासून सत्तेच्या दबावापर्यंत अनुत्तरित प्रश्न!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

इंदूर : प्रतिनिधी

वेगवेगळ्या समस्यांसाठी वेगवेगळे उपाय आवश्यक आहेत. न्यायसाहाय्य हे स्थानिक वास्तवाशी जोडलेले असले पाहिजे, असे भारताचे सरन्यायाधीश न्यायमूर्ती सूर्यकांत यांनी इंदूर येथे स्पष्ट केले. समाजातील प्रत्येक घटकाच्या समस्या वेगळ्या असतात आणि त्या समजून घेतल्याशिवाय न्याय देणे शक्य नाही, हा त्यांचा संदेश निश्चितच महत्त्वाचा आहे.

मात्र याच विधानाच्या पार्श्वभूमीवर एक अस्वस्थ करणारा प्रश्न उपस्थित होतोसामान्य नागरिकांच्या भावना, सामाजिक वास्तव आणि स्थानिक संवेदनशीलता समजून घेण्याचा आग्रह धरणाऱ्या सर्वोच्च न्यायालयाने स्वतःच्या सार्वजनिक वक्तव्यांबाबतही समान संवेदनशीलता दाखवू नये का?

सरन्यायाधीशांच्या झुरळे या कथित वक्तव्यावरून निर्माण झालेला वाद केवळ एका शब्दाचा प्रश्न मानून दुर्लक्षित करता येईल का? देशाच्या सर्वोच्च न्यायिक पदावर असलेल्या व्यक्तीचे प्रत्येक सार्वजनिक विधान सामान्य नागरिकांसाठी अधिक वजनदार असते. त्यामुळे एखादे वक्तव्य सामाजिकदृष्ट्या चुकीचे, अवमानकारक किंवा गैरसमज निर्माण करणारे ठरले असेल, तर त्याबाबत स्पष्ट स्पष्टीकरण देणे ही कमजोरी नसून न्यायिक उत्तरदायित्वाचीच निशाणी ठरेल.

आज सरन्यायाधीश म्हणतात की न्यायव्यवस्थेने सर्वप्रथम लोकांचे म्हणणे ऐकले पाहिजे. मग न्यायव्यवस्थेबाबत नागरिकांच्या मनात निर्माण होणारे प्रश्नही तितक्याच गांभीर्याने ऐकले जाणार आहेत का?

याहून गंभीर प्रश्न न्यायपालिकेच्या स्वायत्ततेचा आहे. केंद्र सरकारकडून न्यायपालिकेवर कोणताही राजकीय दबाव किंवा प्रभाव आहे, असा ठोस पुरावा नसताना तसा थेट आरोप करणे योग्य ठरणार नाही. मात्र अशा प्रकारच्या शंका समाजात निर्माण होत असतील, तर त्या शंकांचे निरसन करण्याची जबाबदारी संस्थात्मक पारदर्शकतेची आहे.

न्यायव्यवस्थेची विश्वासार्हता केवळ न्यायालयीन निकालांमधून निर्माण होत नाही; ती न्यायमूर्तींच्या सार्वजनिक वर्तनातून, शब्दांच्या जबाबदारीतून आणि नागरिकांच्या प्रश्नांना दिलेल्या उत्तरांतूनही निर्माण होते.

म्हणूनच आजचा खरा प्रश्न एका शब्दापुरता मर्यादित नाही. प्रश्न आहेस्वतःच्या वक्तव्यामुळे सामाजिक गैरसमज निर्माण झाला असेल, तर त्याची जबाबदारी स्वीकारण्याचे धैर्य सर्वोच्च न्यायालय दाखवणार का?

‘स्थानिक वास्तव समजून घ्या’ हा संदेश स्वागतार्ह आहे. पण हा संदेश केवळ सामान्य नागरिकांसाठी नसावा. न्यायव्यवस्थेतील सर्वोच्च पदावर असलेल्या व्यक्तींनीही समाजाच्या भावना, भाषेचे गांभीर्य आणि आपल्या प्रत्येक शब्दाची परिणामकारकता समजून घेणे तितकेच आवश्यक आहे.

कारण न्यायालयाकडून देशाला केवळ न्यायाची अपेक्षा नसते; न्यायावरचा विश्वास टिकवण्याचीही अपेक्षा असते.

संपादकीय

जेन जीला सर्टिफिकेट देणारे कोण? आधी तिचे प्रश्न ऐका!

आंदोलनाच्या वेळी मौन, आता जेन जीबद्दल आपुलकी? भागवतांच्या वक्तव्याने राजकीय प्रश्न अधिकच तीव्र. जेन जी राष्ट्रविरोधी नाही. ती प्रश्न विचारणारी पिढी आहे. तिला आदेश देण्यापेक्षा समजावून सांगण्याची गरज आहे. तिच्याशी संवाद साधला पाहिजे. राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे सरसंघचालक मोहन भागवत यांनी २५ जुलैला मांडलेली ही भूमिका ऐकायला निश्चितच चांगली आहे. लोकशाहीच्या दृष्टीने तर ती आवश्यकच आहे.

पण प्रश्न एवढाच आहे हे शहाणपण आंदोलनाच्या वेळी कुठे होते? आज जेन जीला समजून घेण्याचा सल्ला दिला जातो आहे. पण ज्या जेन जीने शिक्षणव्यवस्था, परीक्षा, कथित पेपरफुटी, रोजगार आणि विद्यार्थ्यांच्या भवितव्यावर प्रश्न उपस्थित केले, त्या तरुणांचा आवाज जेव्हा रस्त्यावर आला, तेव्हा त्याच गांभीर्याने तो ऐकला गेला का?

हा प्रश्न CJPच्या आंदोलनामुळे अधिक तीव्र होतो. उगझचे संस्थापक अभिजीत दिपके यांनी भागवतांच्या वक्तव्याचे स्वागत केले; पण त्याच वेळी एक अस्वस्थ करणारा प्रश्नही विचारला जर जेन जीला राष्ट्रविरोधी समजणे चुकीचे असेल, तर सरकार आणि भाजपनेही आंदोलन करणाऱ्या तरुणांकडे त्याच नजरेने पाहायला हवे.

हा प्रश्न साधा आहे. जेन जी चांगली फक्त तेव्हा आहे, जेव्हा ती तुमचे ऐकते? की ती तुमच्यावर प्रश्न उपस्थित करते तेव्हाही चांगलीच आहे? कारण लोकशाहीत 'आमचे म्हणणे ऐका' हा अधिकार सत्तेचा जितका आहे, तितकाच 'आमचे म्हणणे ऐका' हा अधिकार विद्यार्थ्यांचाही आहे.

मौनानंतर संवादाची वेळ का आली? उगझचे आंदोलन अचानक निर्माण झाले नाही. विद्यार्थ्यांच्या प्रश्नांमधून, परीक्षा व्यवस्थेबद्दलच्या असंतोषातून आणि भवितव्याबाबतच्या चिंतेतून हा आवाज पुढे आला. या तरुणांनी प्रश्न विचारले. रस्त्यावर उतरले. व्यवस्थेला आव्हान दिले. आणि मग राजकारणाच्या नजरा त्यांच्याकडे वळल्या. आता भागवत म्हणताततरुणांशी संवाद साधा. नक्कीच साधा. पण संवाद म्हणजे केवळ व्यासपीठावरून तरुणांना समजावून सांगणे नव्हे. संवाद म्हणजे आधी त्यांचे ऐकणे. त्यांच्या प्रश्नांना उत्तरे देणे. चुका झाल्या असतील तर त्या मान्य करणे. आणि सरकारच्या धोरणांवर प्रश्न विचारणाऱ्या विद्यार्थ्यांना राजकीय चष्म्यातून न पाहणे. जर हेच करायचे असेल, तर भागवतांचा संदेश खरोखर ऐतिहासिक ठरू शकतो. पण जर 'संवाद' म्हणजे जेन जीला पुन्हा एखाद्या राजकीय विचारसरणीच्या छत्राखाली आणण्याची रणनीती असेल, तर ही पिढी तेही ओळखेल. कारण ही जुनी मतदारपिढी नाही. ही 'का?' विचारणारी पिढी आहे. RSS-BJP आणि जेन जी : जवळीक की नव्या राजकारणाची गरज?

RSS आणि BJPचे वैचारिक-संघटनात्मक संबंध भारतीय राजकारणात परिचित आहेत. त्यामुळे RSSच्या सर्वोच्च नेतृत्वाकडून जेन जीबद्दल सकारात्मक संदेश येतो, तेव्हा त्यामागील राजकीय संदर्भावर चर्चा होणे स्वाभाविक आहे.याचा अर्थ हा निश्चितच राजकीय डाव आहे, असा दावा करता येणार नाही. पण प्रश्न विचारता येतो. आणि तो विचारायलाच हवा. भारताच्या तरुण मतदारांमध्ये बदल होत असताना राजकारणाला जेन जीची आठवण झाली आहे का? आजची तरुण पिढी पारंपरिक राजकीय निष्ठांना फारशी बांधील नाही. ती कोणत्याही पक्षाला कायमस्वरूपी समर्थन देईलच असे नाही. ती सरकारला प्रश्न विचारते. विरोधकांनाही प्रश्न विचारते. मीडियालाही प्रश्न विचारते. आणि गरज पडली तर स्वतःच्या आंदोलनातील नेतृत्वालाही प्रश्न विचारते. म्हणूनच या पिढीला 'आपले' करण्याचा प्रयत्न करणाऱ्या प्रत्येक राजकीय शक्तीसमोर एकच अडथळा आहे जेन जीला फक्त तुमची भाषा नको आहे; तिला तुमची उत्तरदायित्वाची तयारी पाहायची आहे. सर्टिफिकेटची गरज नेमकी कोणाला? सगळ्यात मोठा विरोधाभास इथेच आहे. आज जेन जीला सांगितले जाते 'तुम्ही राष्ट्रविरोधी नाही.' पण प्रश्न असा आहे जेन जीला हे प्रमाणपत्र कोणी मागितले होते? तरुणांनी देशभक्तीचे प्रमाणपत्र मागितले होते का? त्यांनी कोणाकडून वैचारिक मान्यता मागितली होती का? त्यांनी फक्त प्रश्न विचारले. परीक्षेबद्दल. पेपरफुटीबद्दल. रोजगाराबद्दल. शिक्षणाच्या गुणवत्तेबद्दल. फीबद्दल. सरकारी उत्तरदायित्वाबद्दल. मग त्यांच्या प्रश्नांना उत्तर देण्याऐवजी त्यांच्या देशभक्तीची परीक्षा का? लोकशाहीत प्रश्न विचारणे हा गुन्हा नाही. प्रश्न विचारणारा विद्यार्थी राष्ट्रविरोधी नसतो; तो लोकशाहीचा सर्वात जिवंत घटक असतो. भागवतांचे वक्तव्य स्वागतार्ह; पण आता कृतीची वेळ भागवतांनी संवादाची भाषा निवडली असेल, तर त्याचे स्वागत झाले पाहिजे. पण आता पुढची पायरीही तितकीच महत्त्वाची आहे. सरकार विद्यार्थ्यांशी प्रत्यक्ष संवाद साधणार का? CJPसारख्या आंदोलनांकडे फक्त राजकीय आंदोलन म्हणून पाहण्याऐवजी त्यामागील प्रश्नांचा स्वतंत्रपणे विचार होणार का? परीक्षा व्यवस्थेबाबत विद्यार्थ्यांच्या मनातील अविश्वास दूर करण्यासाठी पारदर्शक यंत्रणा उभी राहणार का? आणि सर्वात महत्त्वाचे सत्तेला प्रश्न विचारणाऱ्या तरुणाला विरोधक, दिशाभूल झालेला किंवा राष्ट्रविरोधी ठरवण्याची राजकीय सवय बदलणार का? या प्रश्नांची उत्तरे मिळाल्याशिवाय 'जेन जीशी संवाद' हा केवळ सुंदर राजकीय वाक्प्रचार ठरेल. जेन जीला जिंकायचे असेल तर आधी तिला समजून घ्या. आज कोणत्याही पक्षाला जेन जीला दुर्लक्ष करता येणार नाही.

पण तिला जिंकण्याचा सर्वात सोपा मार्ग प्रचार नाही. तिला जिंकण्याचा मार्ग आहे विश्वास. आणि विश्वास निर्माण होतो तो भाषणातून नाही, कृतीतून. तरुणांना सन्मानाने प्रश्न विचारू दिले तर. त्यांच्या आंदोलनांना ऐकले तर. चुका मान्य केल्या तर. आणि सरकारने स्वतःला प्रश्नांच्या पलीकडे समजणे थांबवले तर. म्हणून आजचा प्रश्न मोहन भागवत विरुद्ध जेन जी असा नाही. इगझ विरुद्ध जेन जी असाही नाही. प्रश्न त्याहून मोठा आहे भारतीय राजकारण जेन जीला मतदार म्हणून पाहणार आहे की नागरिक म्हणून? मतदार म्हणून पाहणार असाल, तर निवडणूक आली की संवाद सुरू होईल. नागरिक म्हणून पाहणार असाल, तर तिचे प्रश्न आजपासून ऐकावे लागतील. कारण जेन जीला नेते नकोत असे नाही. पण अंधानुकरण करणारे नेते नकोत. तिला विचारधारा नको असेही नाही. पण प्रश्न विचारण्यावर बंदी घालणारी विचारधारा नको. तिला राष्ट्रवाद नको असेही नाही. पण राष्ट्रवादाच्या नावावर प्रश्न विचारण्याचा अधिकार हिरावून घेणारा राष्ट्रवाद नको. आणि म्हणूनच भागवतांचे 'जेन जीला समजून घ्या' हे वक्तव्य आता स्वतःच एका कसोटीवर आले आहे. जेन जीला सर्टिफिकेट देण्याची गरज नाही. तिच्या प्रश्नांची उत्तरे देण्याची गरज आहे.

आणि उगझच्या आंदोलनाने कदाचित हाच प्रश्न भारतीय राजकारणासमोर ठेवला आहे आम्ही देशविरोधी आहोत की तुम्हाला प्रश्न विचारणारे नागरिक आहोत? या प्रश्नाचे उत्तर भाषणातून मिळणार नाही. ते सत्तेच्या कृतीतूनच द्यावे लागेल. कारण आता जेन जी सर्टिफिकेट स्वीकारणार नाही. ती सर्टिफिकेट देणाऱ्यालाच प्रश्न विचारणार आहे.

पिंपरी-चिंचवडमध्ये 'शून्य कचरा'कडे वाटचाल; दत्तनगरमध्ये 'नवी दिशा' प्रकल्पाचे भूमिपूजन

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी-चिंचवड । प्रतिनिधी

शहरातील कचरा व्यवस्थापनाला नवी दिशा देणाऱ्या 'नवी दिशा - शून्य कचरा झोपडपट्टी प्रकल्पा'चे भूमिपूजन गुरुवारी (दि. ६ ऑगस्ट) आमदार अमित गोरखे यांच्या हस्ते दत्तनगर येथे उत्साहात पार पडले. पिंपरी-चिंचवड शहरातील झोपडपट्टी परिसरात शाश्वत आणि वैज्ञानिक कचरा व्यवस्थापनासाठी राबविण्यात येणारा हा पहिला अभिनव प्रकल्प असल्याचा दावा आयोजकांकडून करण्यात आला.

कचऱ्याचे प्रभावी व्यवस्थापन, पर्यावरण संवर्धन आणि नागरिकांमध्ये स्वच्छतेबाबत जनजागृती यावर प्रकल्पाचा मुख्य भर राहणार आहे. केवळ कचरा संकलन आणि विल्हेवाटीपुरता मर्यादित न राहता लोकसहभागातून शाश्वत स्वच्छता व्यवस्थेचा आदर्श निर्माण करण्याचा प्रयत्न या माध्यमातून केला जाणार आहे.

वैज्ञानिक पद्धतीने कचरा व्यवस्थापन

'स्वच्छ, सुंदर आणि शाश्वत पिंपरी-चिंचवड' घडविण्यासाठी वैज्ञानिक पद्धतीने कचरा व्यवस्थापन करणे ही काळाची गरज आहे. नागरिकांचे जीवनमान उंचावण्यासोबतच पर्यावरणाचा समतोल राखण्यासाठी हा प्रकल्प महत्त्वपूर्ण ठरेल, असा विश्वास आमदार अमित गोरखे यांनी व्यक्त केला.

दत्तनगरसह संपूर्ण पिंपरी-चिंचवडसाठी हा प्रकल्प विकासाची नवी दिशा ठरेल. भविष्यात अशा प्रकल्पांचा विस्तार शहरातील इतर भागांतही केला जाईल, असे गोरखे यांनी सांगितले.

लोकसहभागावर भर

झोपडपट्टी परिसरातील कचरा व्यवस्थापनाची समस्या सोडविताना नागरिकांचा सक्रिय सहभाग मिळविण्यावर प्रकल्पात भर दिला जाणार आहे. कचऱ्याचे योग्य वर्गीकरण, संकलन, प्रक्रिया आणि पर्यावरणपूरक व्यवस्थापनाबाबत नागरिकांमध्ये जनजागृती करण्यात येणार आहे. या प्रकल्पामुळे दत्तनगर परिसरातील स्वच्छता व्यवस्थेला चालना मिळण्यासोबतच शहरातील इतर भागांसाठीही हा एक प्रात्यक्षिक मॉडेल ठरू शकतो.

मान्यवरांची उपस्थिती

भूमिपूजन सोहळ्यास पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिकेचे आयुक्त डॉ. विजय सूर्यवंशी, नगरसेविका अनुराधा गोरखे, नगरसेवक तुषार हिंगे, नगरसेविका सुप्रिया चांदगुडे, नगरसेवक कुशाग्र कदम, क्षेत्रीय अधिकारी निवेदिता घार्गे, आरोग्य अधिकारी राजू साबळे, आकार सोल्युशन्सच्या विजया कुचेकर, सायडा संस्थेचे कार्यकारी संचालक प्रवीण जाधव यांच्यासह श्रीराम सेवा ट्रस्टचे पदाधिकारी, कार्यकर्ते आणि प्रभाग क्रमांक १० मधील नागरिक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

'नवी दिशा' प्रकल्प प्रत्यक्षात कितपत प्रभावी ठरतो आणि त्याचा विस्तार शहराच्या इतर भागांत कधी होतो, याकडे आता नागरिकांचे लक्ष लागले आहे

खड्डे बुजवा, अन्यथा कारवाईला सामोरे जा! आयुक्त सूर्यवंशींचा अधिकाऱ्यांना इशारा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी । प्रतिनिधी

शहरातील रस्त्यांवरील खड्ड्यांचा प्रश्न गंभीर बनला असताना पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिका प्रशासनाने आता आक्रमक भूमिका घेतली आहे. येत्या दोन दिवसांत रस्त्यांवरील सर्व आवश्यक खड्डे बुजवून रस्ते सुरक्षित करण्याची तातडीची कारवाई करा, असे कडक आदेश महापालिका आयुक्त डॉ. विजय सूर्यवंशी यांनी प्रशासकीय अधिकाऱ्यांना दिले आहेत. कामात दिरंगाई किंवा हलगर्जीपणा आढळल्यास संबंधित अधिकाऱ्यांवर नियमानुसार कठोर कायदेशीर कारवाई केली जाईल, असा स्पष्ट इशाराही त्यांनी दिला.

'न्यूज एक्सप्रेस १८ महाराष्ट्र'च्या वृत्ताची दखल घेत प्रशासनाने रस्त्यांच्या दुरुस्तीला वेग देण्याचे निर्देश दिले आहेत. अधिकाऱ्यांनी केवळ कार्यालयात बसून कागदी अहवाल तयार न करता प्रत्यक्ष रस्त्यावर उतरून पाहणी करावी, असे आयुक्तांनी स्पष्ट केले आहे.

खड्ड्यांसोबतच पदपथ, रेलिंग, दुभाजक तसेच रस्त्यांशी संबंधित इतर सार्वजनिक सुविधांचीही प्रत्यक्ष पाहणी करून आवश्यक त्या दुरुस्तीची कामे तातडीने पूर्ण करण्याचे निर्देश देण्यात आले आहेत.

अधिकाऱ्यांची जबाबदारी निश्चित

नागरिकांना सुरक्षित, सुस्थितीत आणि दर्जेदार रस्ते व सार्वजनिक सुविधा उपलब्ध करून देणे हे महापालिका प्रशासनाचे प्रमुख प्राधान्य असल्याचे आयुक्त सूर्यवंशी यांनी स्पष्ट केले. प्रत्येक क्षेत्रीय कार्यालयाची जबाबदारी निश्चित करण्यात आली असून, कामात हलगर्जीपणा आढळल्यास संबंधित कनिष्ठ अभियंता, उपअभियंता आणि विभागीय अभियंता यांच्यावर नियमानुसार कारवाई केली जाणार आहे.

रोज प्रगती अहवाल आयुक्तांकडे

खड्डे बुजविण्याच्या मोहिमेवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी दैनंदिन आढावा यंत्रणा सक्तीची करण्यात आली आहे. अतिरिक्त महानगरपालिका आयुक्त आणि मुख्य अभियंता यांनी शहरातील रस्ते दुरुस्तीच्या कामांचा दररोज आढावा घेऊन त्याचा प्रगती अहवाल थेट आयुक्तांना सादर करावा, असे आदेश देण्यात आले आहेत.

तक्रारीची वाट पाहू नका!

नागरिकांकडून तक्रार आल्यानंतरच कारवाई करण्याची पद्धत बंद करून अधिकाऱ्यांनी स्वतःहून रस्त्यांची पाहणी करून समस्या शोधाव्यात, असेही आयुक्तांनी बजावले आहे. खड्डे बुजविताना केवळ वरवरची डागडुजी न करता कामाचा दर्जा आणि टिकाऊपणा सुनिश्चित करण्याच्या सूचनाही देण्यात आल्या आहेत.

पावसाळ्यात खड्ड्यांमुळे अपघातांचा धोका वाढत असल्याने नागरिकांच्या सुरक्षिततेला सर्वोच्च प्राधान्य देत वेळेत आणि दर्जेदार काम पूर्ण करण्याचे आव्हान आता महापालिका प्रशासनासमोर आहे.

२ तास रखडवले अन् अखेर विमानच रद्द; पुणे विमानतळावर प्रवाशांचा संताप

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे । प्रतिनिधी

पुण्याहून इंदूरमार्गे दिल्लीला जाणाऱ्या एअर इंडिया एक्स्प्रेसच्या विमानाने प्रवाशांना तब्बल दोन तास ताटकळत ठेवून अखेर उड्डाणच रद्द केले. शनिवारी सकाळी घडलेल्या या प्रकारामुळे पुणे विमानतळावर १०० हून अधिक प्रवाशांचा खोळंबा झाला. विमान रद्द होण्याचे नेमके कारण सांगण्यात न आल्याने संतप्त प्रवाशांचा ग्राउंड स्टाफसोबत वाद झाला. प्रवाशांनी विमान कंपनीच्या नियोजनावर नाराजी व्यक्त केली. उड्डाण रद्द झाल्यामुळे पुढील प्रवासाचे नियोजन कोलमडल्याने प्रवाशांना मनस्ताप सहन करावा लागला.

एअर इंडिया एक्स्प्रेसचे आयएक्स-१२३६ हे विमान सकाळी ८ वाजून १० मिनिटांनी पुण्याहून इंदूरसाठी उड्डाण करणार होते. सकाळी ९ वाजून ५५ मिनिटांनी ते इंदूरला पोहोचणे अपेक्षित होते. मात्र, निर्धारित वेळेनंतरही विमानाचे उड्डाण झाले नाही. सुमारे दोन तास विलंब झाल्यानंतर विमान कंपनीकडून अचानक उड्डाण रद्द करण्यात आल्याची माहिती देण्यात आली.

या विमानातून इंदूरमार्गे दिल्लीला जाणाऱ्या प्रवाशांची संख्या मोठी होती. थेट पुणे-दिल्ली विमानापेक्षा इंदूरमार्गे जाणाऱ्या या विमानाचे तिकीट तुलनेने स्वस्त असल्याने काही प्रवाशांनी हा पर्याय निवडला होता. मात्र, पुण्याहूनच विमान रद्द झाल्याने त्यांचा पुढील दिल्ली प्रवासही अडचणीत आला.

सांगवीत नव्या सहायक पोलीस आयुक्त कार्यालयाचे उद्घाटन; नागरिकांना जलद, पारदर्शक सेवा देण्याचे आयुक्त चौबे यांचे निर्देश

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी । प्रतिनिधी

पिंपरी-चिंचवड पोलीस आयुक्तालयाच्या प्रशासकीय कार्यक्षमतेला बळकटी देण्यासाठी नव्याने स्थापन करण्यात आलेल्या सहायक पोलीस आयुक्त, सांगवी विभाग कार्यालयाचे उद्घाटन गुरुवारी (दि. ६ ऑगस्ट २०२६) उत्साहात पार पडले. पोलीस आयुक्त विनय कुमार चौबे यांच्या हस्ते फलकाचे अनावरण आणि फीत कापून कार्यालयाचे उद्घाटन करण्यात आले.

यावेळी पोलीस आयुक्त चौबे यांनी सांगवी विभागातील अधिकारी व अंमलदारांना शुभेच्छा देत, नागरिकांना पोलीस प्रशासनाच्या सेवा अधिक सुलभ, पारदर्शक आणि जलद गतीने मिळाल्या पाहिजेत, यासाठी अधिकारी व कर्मचाऱ्यांनी कार्यक्षमतेने आणि समर्पित भावनेने काम करण्याचे निर्देश दिले.

नवीन कार्यालयात उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या आधुनिक सुविधा, सुबक कार्यालयीन व्यवस्था आणि अद्ययावत कार्यप्रणालीमुळे सांगवी विभागातील नागरिकांना पोलीस प्रशासनाशी संबंधित कामकाजासाठी अधिक प्रभावी सेवा उपलब्ध होण्यास मदत होईल, असा विश्वासही आयुक्त चौबे यांनी व्यक्त केला.

या कार्यालयामुळे सांगवी विभागातील नागरिकांना विविध पोलीसविषयक कामांसाठी अधिक सुलभतेने प्रशासनाशी संपर्क साधता येणार असून, स्थानिक पातळीवर निर्णयप्रक्रिया आणि तक्रार निवारणाची कार्यक्षमता वाढण्यास मदत होणार आहे.

उद्घाटन सोहळ्यास पोलीस सहआयुक्त डॉ. शशिकांत महावरकर, अपर पोलीस आयुक्त (गुन्हे) सारंग आवाड, अपर पोलीस आयुक्त (प्रादेशिक विभाग) डॉ. बसवराज तेली, पोलीस उपआयुक्त संदीप आटोळे, पोलीस उपआयुक्त (गुन्हे शाखा) रोहिदास पवार, पोलीस उपआयुक्त प्रदीप जाधव, पोलीस उपआयुक्त मारुती जगताप, पोलीस उपआयुक्त (वाहतूक) विक्रांत देशमुख, पोलीस उपआयुक्त (विशेष शाखा) धीरज पाटील, सहायक पोलीस आयुक्त पिंपरी विभाग प्रशांत ढोले, सहायक पोलीस आयुक्त सांगवी विभाग मनिषा कदम यांच्यासह परिमंडळ-१ मधील वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक, अधिकारी आणि कर्मचारी उपस्थित होते.

महापालिका कर्मचाऱ्यांच्या मागण्यांवर प्रशासन सकारात्मक

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी : प्रतिनिधी

पिंपरी-चिंचवड महापालिका कर्मचारी महासंघाने दिलेल्या संप नोटिशीच्या पार्श्वभूमीवर शुक्रवारी आयुक्त डॉ. विजय सूर्यवंशी यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या बैठकीत कर्मचाऱ्यांच्या विविध प्रलंबित मागण्यांवर सकारात्मक चर्चा झाली. कर्मचारी महासंघाचे अध्यक्ष शशिकांत (बबनराव) झिंजुर्डे, संघटनेचे पदाधिकारी आणि विभागप्रमुख उपस्थित होते.

बैठकीत सर्व पात्र अधिकारी-कर्मचाऱ्यांना रु. २५ हजार सानुग्रह अनुदान आणि ८.३३ टक्के बोनस पुढील पाच वर्षांसाठी देण्याबाबतचा करार आठ दिवसांत पूर्ण करण्याचा निर्णय घेण्यात आला. सेवा प्रवेश नियमावली अंतिम करून एका महिन्यात शासनाकडे मंजुरीसाठी पाठविणे, जुनी पेन्शन योजनेबाबत समिती स्थापन करणे तसेच आरोग्य विभागातील २५ वर्षे सेवा पूर्ण केलेल्या पात्र कर्मचाऱ्यांना डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर श्रमसाफल्य योजनेअंतर्गत मोफत घरे उपलब्ध करून देण्याबाबतही सकारात्मक भूमिका घेण्यात आली.

याशिवाय कर्मचारी महासंघाने मांडलेल्या इतर २८ मागण्यांवरही लवकर कार्यवाही करण्याचे आश्वासन प्रशासनाने दिले. बैठकीतील निर्णयांचे अधिकृत सभावृत्त मिळाल्यानंतर महासंघ सर्व कर्मचाऱ्यांशी चर्चा करून ३१ जुलै रोजी दिलेल्या संप नोटिशीबाबत पुढील भूमिका जाहीर करणार असल्याचे सांगण्यात आले.

मोशीतील दुकानावर छापा; बनावट 'टाटा सॉल्ट' विक्रीप्रकरणी गुन्हा दाखल

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मोशी : प्रतिनिधी

मोशी येथील कृषी उत्पन्न बाजार समिती परिसरातील एका दुकानात बनावट 'टाटा सॉल्ट'ची विक्री होत असल्याचा प्रकार उघडकीस आला असून, भोसरी एमआयडीसी पोलिसांनी संबंधित दुकानदाराविरोधात कॉपीराइट कायद्यांतर्गत गुन्हा दाखल केला आहे.

पोलिसांनी दिलेल्या माहितीनुसार, १ ऑगस्ट रोजी दुपारी सुमारे २ वाजण्याच्या सुमारास मोशी येथील कृषी उत्पन्न बाजार समितीतील तुळशी ट्रेडिंग (शॉप क्र. १८) येथे कारवाई करण्यात आली. या प्रकरणी कृष्णा देवीप्रसाद कनोजीया (वय ५०, रा. मालाड, मुंबई) यांनी फिर्याद दिली आहे.

या प्रकरणात गोपाल प्रभुरामजी प्रजापत (वय २८, रा. मोरया कॉलनी, मोशी) याच्याविरुद्ध कॉपीराइट कायदा कलम ५१ व ६३ अन्वये भोसरी एमआयडीसी पोलीस ठाण्यात गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. आरोपीला अद्याप अटक करण्यात आलेली नाही.

तपासात आरोपीने टाटा सॉल्ट कंपनीच्या नावाने बनावट मीठ विक्रीसाठी दुकानात साठवून ठेवल्याचे आढळून आले. हे उत्पादन ग्राहकांच्या आरोग्यास धोका निर्माण करू शकते, याची माहिती असतानाही स्वतःच्या आर्थिक फायद्यासाठी त्याची विक्री करण्याचा प्रयत्न केल्याचा आरोप आहे. या कृत्यामुळे संबंधित कंपनीच्या स्वामित्व हक्कांचे उल्लंघन झाल्याचे फिर्यादीत नमूद करण्यात आले आहे.

या प्रकरणाचा पुढील तपास भोसरी एमआयडीसी पोलीस ठाण्याचे सहायक पोलीस निरीक्षक पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली सुरू आहे.

पिंपरी-चिंचवडमध्ये संत तुकाराम महाराज पालखीचे उत्साहात स्वागत

■ पिंपरी-चिंचवड : प्रतिनिधी

आषाढी एकादशीनिमित्त पंढरपूर येथे विठुरायाचे दर्शन घेऊन परतीच्या प्रवासाला निघालेल्या जगद्गुरु संत श्री तुकाराम महाराज पालखी सोहळ्याचे शनिवारी पिंपरी-चिंचवड शहरात आगमन झाले. पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिकेच्या वतीने पालखी सोहळ्याचे भक्तिमय वातावरणात स्वागत करण्यात आले.

पिंपरी गावातील महात्मा फुले महाविद्यालय चौकात सायंकाळी संत तुकाराम महाराज पालखी सोहळ्याचे आगमन झाले. यावेळी महापालिकेच्या वतीने उपमहापौर शर्मिला बाबर यांनी पालखीचे स्वागत केले. पालखीच्या दर्शनासाठी परिसरातील नागरिक आणि भाविकांनी मोठी गर्दी केली होती.

यावेळी नगरसदस्य संदीप वाघेरे, नगरसदस्या प्रियांका कुदळे, निकिता कदम, माजी उपमहापौर प्रभाकर वाघेरे, माजी नगरसदस्या उषा वाघेरे, गिरिजा कुदळे, विशेष अधिकारी किरण गायकवाड, कनिष्ठ अभियंता बापूसाहेब रोकडे यांच्यासह महापालिकेचे अधिकारी, कर्मचारी तसेच परिसरातील नागरिक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

पालखी सोहळ्याच्या पार्श्वभूमीवर परिसरात भक्तिमय वातावरण निर्माण झाले होते. वारकरी, भाविक आणि नागरिकांनी संत तुकाराम महाराजांच्या पालखीचे दर्शन घेत भक्तिभावाने स्वागत केले.

दैनिक राज्य लोकतंत्र हे पत्र मुद्रक, प्रकाशक मालक सीमा भिमराव मस्के यांनी जगमित्र प्रिंटर्स अँण्ड सेल्स कॉर्पोरेशन सुमतीनगर, जालना रोड, बीड येथे छापून कार्यालय दैनिक राज्य लोकतंत्र, राजीव गांधी चौक, कॅनाल रोड, बीड, ता.जि. बीड, ४३११२२ (महाराष्ट्र) येथे प्रकाशित केले. **संपादक** - सीमा मस्के (मोकाशे) । **कार्यकारी संपादक** - सुभाष विलासराव चौरे या अंकात प्रकाशित झालेल्या मजकुरातील मतांशी संपादक सहमत असतीलच असे नाही. न्यायालयीन वाद बीड न्यायकक्षेत. EMAIL- RAJYALOKTANTRA@GMAIL.COM NO.L SB/BEED RNP-206/2024-26

सारांश वृत्त

नीरा येथील पतसंस्थेत ४.९७ लाखांची आर्थिक फसवणूक; कर्ज व्यवहार संशयाच्या भोवऱ्यात

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नीरा : प्रतिनिधी

नीरा येथील एका पतसंस्थेत कर्ज व्यवहारादरम्यान तब्बल ४ लाख ९७ हजार ६०० रुपयांची आर्थिक फसवणूक झाल्याची तक्रार दाखल करण्यात आली आहे. कर्ज मंजुरी तसेच संबंधित कागदपत्रांच्या व्यवहारात गैरप्रकार झाल्याचा संशय व्यक्त करण्यात आला असून, या प्रकरणामुळे पतसंस्थेच्या कर्ज व्यवहारांवर प्रश्नचिन्ह निर्माण झाले आहे.

मिळालेल्या माहितीनुसार, कर्ज मंजुरीच्या प्रक्रियेदरम्यान दस्तऐवजांच्या व्यवहारात कथित गैरव्यवहार झाल्याचे तक्रारीत नमूद करण्यात आले आहे. या व्यवहारातून नेमकी फसवणूक कशा पद्धतीने झाली, याचा तपास सध्या पोलिसांकडून करण्यात येत आहे.

फसवणुकीची रक्कम ४ लाख ९७ हजार ६०० रुपये असल्याने पोलिसांनी संबंधित कर्ज व्यवहार, कागदपत्रे आणि आर्थिक देवाणघेवाणीची माहिती तपासण्यास सुरुवात केली आहे. या प्रकरणात आणखी कोणाचा सहभाग आहे का, तसेच फसवणुकीची रक्कम नेमकी कुठे वळविण्यात आली, याचाही तपास केला जात आहे.

दरम्यान, तपास पूर्ण झाल्यानंतरच या आर्थिक गैरव्यवहारामागील नेमकी वस्तुस्थिती आणि जबाबदार व्यक्तींची भूमिका स्पष्ट होणार आहे.

अण्णासाहेब आवटे महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांनी कोंढवळ येथे केली भात लागवड

प्रत्यक्ष शेतात उतरून विद्यार्थ्यांनी घेतला कृषी संस्कृतीचा अनुभव; श्रमप्रतिष्ठा व सामाजिक बांधिलकीचा संदेश

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मंचर । प्रतिनिधी

रयत शिक्षण संस्थेच्या अण्णासाहेब आवटे महाविद्यालयातील संस्थात्मक सामाजिक जबाबदारी व विस्तार कार्य विभाग आणि इतिहास विभागांतर्गत कार्यरत हेरीटेज क्लबच्या संयुक्त विद्यमाने आंबेगाव तालुक्यातील कोंढवळ येथे भातलागवडीचा उपक्रम उत्साहात राबविण्यात आला. शैक्षणिक वर्ष २०२६-२७ अंतर्गत गुरुवार (दि. ६ ऑगस्ट) रोजी हा उपक्रम आयोजित करण्यात आला.

महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांना शेती, ग्रामीण व आदिवासी जीवनपद्धती तसेच पारंपरिक कृषी संस्कृतीची प्रत्यक्ष ओळख व्हावी आणि शेतकरी व शेतीविषयक प्रश्नांविषयी विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक बांधिलकी निर्माण व्हावी, या उद्देशाने उपक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते.

यावेळी विद्यार्थ्यांनी प्रत्यक्ष शेतात उतरून भातलागवडीमध्ये सहभाग घेतला. पारंपरिक पद्धतीने भाताची लागवड करताना आवश्यक असलेल्या विविध टप्प्यांची माहिती विद्यार्थ्यांनी प्रत्यक्ष अनुभवातून घेतली.

श्रमातून शिक्षणाचा अनुभव

आदिवासी भागातील शेती ही केवळ उदरनिर्वाहाचे साधन नसून महाराष्ट्राच्या सामाजिक, सांस्कृतिक आणि आर्थिक जीवनाचा महत्त्वाचा भाग आहे. भातलागवडीच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना कृषी संस्कृती, शेतकऱ्यांचे कष्ट, श्रमाचे महत्त्व, निसर्गाशी असलेले नाते आणि ग्रामीण जीवनातील विविध पैलू समजून घेण्याची संधी मिळाली.

पुस्तकी ज्ञानासोबतच प्रत्यक्ष श्रमातून शिक्षण मिळाल्याने विद्यार्थ्यांमध्ये श्रमप्रतिष्ठा, सामाजिक जाणीव आणि ग्रामीण संस्कृतीविषयी आस्था निर्माण होण्यास मदत झाली.

या उपक्रमात आशिष वागळे, आदिती चासकर, आरती जाधव, नाजुका भालेकर, दीप जाधव, दिनिशा कडूसकर, दत्तात्रय जुमडे, उदयलाल दरोगा, सिद्धार्थ खिलारी, आदित्य पोळ, प्राची गरड, प्राजक्ता शेळकांदे, अर्चना गायकवाड, आदेश तांबे, साकेत भालेराव, भाग्यश्री भैये, गायत्री खेडकर आणि सानिका चासकर या विद्यार्थ्यांनी उत्स्फूर्त सहभाग घेतला.

हेरीटेज क्लबच्या माध्यमातून अनुभवाधारित शिक्षण

हेरीटेज क्लबच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना स्थानिक इतिहास, परंपरा, संस्कृती आणि आदिवासी समाजाची जीवनपद्धती जवळून समजून घेण्याची संधी मिळत आहे. त्याच अनुषंगाने भातलागवडीचा उपक्रम राबविण्यात आल्याने विद्यार्थ्यांना अनुभवाधारित शिक्षणाचा प्रत्यक्ष अनुभव मिळाला.

महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एन. एस. गायकवाड यांनी सामाजिक उपक्रमांसाठी विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहन दिले. इतिहास विभागप्रमुख प्रा. आर. पी. पारधी यांच्या मार्गदर्शनाखाली उपक्रमाची अंमलबजावणी करण्यात आली. प्रा. राहुल सरोदे आणि प्रा. मोनाली टेमकर यांच्या सहकार्याने उपक्रम यशस्वी झाला.

उपक्रमासाठी उपप्राचार्य डॉ. सुनील साळके, डॉ. विजय निकम, डॉ. सखाराम उघडे, डॉ. सुनील पानसरे आणि प्रा. विकास मुंढे यांनी शुभेच्छा दिल्या.

रयत शिक्षण संस्थेच्या सामाजिक बांधिलकीच्या भूमिकेनुसार विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक जाणीव, श्रमप्रतिष्ठा, पर्यावरण संवर्धन आणि ग्रामीण संस्कृतीविषयी आस्था निर्माण करणारे विविध उपक्रम महाविद्यालयाच्या वतीने राबविण्यात येत आहेत, अशी माहिती प्रा. रविंद्र पारधी यांनी दिली.

दौंड नगरपरिषदेच्या मुख्याधिकाऱ्यांविरोधात गंभीर आरोप; जिल्हाधिकारी कार्यालयाकडून मुद्देनिहाय अहवालाची मागणी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

दौंड । प्रतिनिधी

दौंड नगरपरिषदेचे मुख्याधिकारी अवधुत तावडे यांच्याविरोधात गंभीर अनियमितता, भ्रष्टाचाराला पाठीशी घालणे, दप्तर दिरंगाई तसेच शासकीय कर्तव्यात कसूर केल्याचे आरोप करण्यात आले आहेत. या तक्रारीची दखल घेत पुणे जिल्हाधिकारी कार्यालयाच्या नगरपालिका प्रशासन शाखेने दौंड नगरपरिषदेकडून संबंधित प्रकरणांवर मुद्देनिहाय आणि स्वयंस्पष्ट अहवाल मागविला आहे. त्यामुळे मुख्याधिकाऱ्यांविरोधातील तक्रारींची प्रशासकीय पातळीवर चौकशी सुरू झाल्याचे स्पष्ट झाले आहे.

तक्रारीनुसार, दौंड नगरपरिषदेमध्ये विविध प्रकरणांमध्ये नियमांचे उल्लंघन करून अनियमितता आणि गैरव्यवहार झाल्याचा आरोप करण्यात आला आहे. तसेच नगरपरिषदेतील कथित भ्रष्टाचाराच्या प्रकरणांवर कारवाई करण्याऐवजी त्यांना पाठीशी घालण्यात आल्याचा गंभीर दावा तक्रारीत करण्यात आला आहे. याशिवाय, शासकीय कामकाजातील महत्त्वाच्या फायलींचा निपटारा करण्यास जाणीवपूर्वक विलंब केला जात असल्याचा दप्तर दिरंगाईचा आरोपही करण्यात आला आहे. अधिकृत पदाच्या जबाबदाऱ्या आणि कर्तव्ये अपेक्षित पद्धतीने पार पाडली जात नसल्याचेही तक्रारीत नमूद करण्यात आले आहे.

जिजामाता गार्डनची संरक्षण भिंत कोसळली; शिरूर नगरपरिषदेचा भोंगळ कारभार उघड?

नागरिकांनी धोक्याची सूचना देऊनही कारवाई नाही; सुदैवाने जीवितहानी टळली, प्रशासनाच्या भूमिकेवर संताप

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

शिरूर । प्रतिनिधी

शिरूर शहरातील जिजामाता गार्डनची संरक्षण भिंत अखेर कोसळल्याने शिरूर नगरपरिषदेच्या मुख्याधिकारी तसेच बांधकाम प्रशासनाच्या कार्यपद्धतीवर गंभीर प्रश्नचिन्ह निर्माण झाले आहे. विशेष म्हणजे, भिंतीची स्थिती धोकादायक असल्याचे नागरिकांनी प्रशासनाच्या निदर्शनास आणून दिल्याचा दावा केला जात आहे. मात्र, त्यानंतरही आवश्यक ती तातडीची उपाययोजना न झाल्याने अखेर भिंत कोसळली. सुदैवाने या घटनेत कोणतीही जीवितहानी झाली नाही.

धोकादायक भिंतीबाबत पूर्वसूचना मिळूनही प्रशासनाने वेळीच दखल का घेतली नाही, असा सवाल नागरिकांकडून उपस्थित केला जात आहे. एखादी दुर्घटना घडून जीवितहानी झाल्यानंतरच प्रशासन जागे होणार का, असा संतप्त सवालही नागरिकांनी केला आहे.

दुर्घटना घडल्यानंतरच प्रशासनाला जाग येणार का?

शहरातील सार्वजनिक ठिकाणी असलेल्या संरचनांची नियमित पाहणी करून त्या सुरक्षित आहेत की नाहीत, याची खातरजमा करणे ही प्रशासनाची जबाबदारी आहे. जिजामाता गार्डनच्या संरक्षण भिंतीची अवस्था नागरिकांच्या निदर्शनास आली होती, तर त्यावर तातडीने प्रतिबंधात्मक उपाययोजना का करण्यात आली नाही, याचे उत्तर नगरपरिषद प्रशासनाने देणे आवश्यक आहे.

भिंत कोसळण्यापूर्वीच तिची डागडुजी अथवा पुनर्बांधणी करण्यात आली असती, तर संभाव्य दुर्घटना टाळता आली असती का, याचीही चौकशी होण्याची गरज आहे.

नागरिकांच्या सुरक्षेचा प्रश्न ऐरणीवर

जिजामाता गार्डन परिसरात नागरिकांची वर्दळ असते. त्यामुळे संरक्षण भिंत कोसळल्याची घटना गंभीर मानली जात आहे. सुदैवाने जीवितहानी टळली असली तरी भविष्यात अशा प्रकारची घटना घडू नये यासाठी नगरपरिषदेने शहरातील धोकादायक भिंती, इमारती व सार्वजनिक संरचनांचे तातडीने सर्वेक्षण करावे, अशी मागणी नागरिकांकडून होत आहे.

प्रशासनाच्या निष्काळजीपणामुळे एखाद्या नागरिकाच्या जीवाला धोका निर्माण झाल्यानंतर जबाबदारी निश्चित करण्यापेक्षा धोका निर्माण होण्यापूर्वीच प्रतिबंधात्मक कारवाई करणे आवश्यक आहे, अशी भावना नागरिकांनी व्यक्त केली.

दरम्यान, जिजामाता गार्डनच्या संरक्षण भिंतीच्या दुर्घटनेची जबाबदारी कोणाची, याबाबत नगरपरिषद प्रशासनाने स्पष्ट भूमिका जाहीर करावी आणि संबंधित प्रकरणाची चौकशी करून दोषींवर कारवाई करावी, अशी मागणी जोर धरत आहे.

आळंदीच्या बाह्यवळण मार्गाला अस्वच्छतेचे ग्रहण

रस्त्याच्या दुतर्फा कचऱ्याचे साम्राज्य; डासांचा प्रादुर्भाव वाढल्याने भाविक, नागरिक त्रस्त

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

आळंदी । प्रतिनिधी

तीर्थक्षेत्र आळंदी शहरातील बाह्यवळण मार्गासह भागीरथी नाला, मनकर्णिका नाला आणि इंद्रायणी नदीलगतच्या परिसरात अस्वच्छतेचे साम्राज्य पसरल्याने नागरिक आणि भाविकांमध्ये नाराजी व्यक्त होत आहे. रस्त्याच्या दुतर्फा मोठ्या प्रमाणात कचरा साचला असून, नाले व ओढ्यांमध्ये झुडपे आणि गवत वाढल्याने डासांचा प्रादुर्भावही वाढला आहे. त्यामुळे या परिसरात नियमित धुरीकरण, जंतुनाशक फवारणी आणि स्वच्छता करण्याची मागणी होत आहे.

भागीरथी नाला, मनकर्णिका नाला आणि इंद्रायणी नदीजवळील कुबेर गंगा ओढ्याच्या परिसरात मोठ्या प्रमाणात झुडपी गवत वाढले आहे. त्यातच ओढ्यांचे वाढते अतिक्रमण व बुजविण्याच्या प्रकारांमुळे त्यांची रुंदी कमी होत असल्याची नागरिकांची तक्रार आहे. बाह्यवळण मार्गाच्या दोन्ही बाजूंना कचरा टाकला जात असल्याने या मार्गाला अस्वच्छतेचे ग्रहण लागले आहे.

स्थानिक स्वराज्य संस्थांमध्ये समन्वयाचा अभाव?

केळगाव आणि चऱ्होली खुर्द ग्रामपंचायत तसेच आळंदी नगरपरिषद प्रशासनामध्ये प्रभावी समन्वय नसल्याने परिसरातील स्वच्छतेचा प्रश्न अधिक गंभीर होत असल्याचा आरोप आळंदी जनहित फाउंडेशनने केला आहे.

आळंदी शहरात दरमहा स्वच्छतेवर लाखो रुपये खर्च होत असतानाही तीर्थक्षेत्रातील प्रमुख मार्ग आणि नाल्यांमध्ये कचऱ्याचे साम्राज्य कायम असल्याने स्वच्छता व्यवस्थेच्या कार्यक्षमतेवर नागरिकांकडून प्रश्न उपस्थित केले जात आहेत.

प्रभाग क्रमांक १ आणि २ मधील बाह्यवळण मार्गावरील कचरा तातडीने उचलावा, अशी मागणी आळंदी जनहित फाउंडेशनने केली आहे. तसेच आळंदी नगरपरिषद, केळगाव ग्रामपंचायत आणि चऱ्होली खुर्द ग्रामपंचायत यांची संयुक्त बैठक घेऊन अस्वच्छतेच्या प्रश्नावर कायमस्वरूपी उपाययोजना कराव्यात, अशी मागणी पुणे जिल्हाधिकाऱ्यांकडे करण्यात आली आहे.

नाल्यांमध्ये कचरा; सांडपाण्याचा प्रश्न गंभीर

मनकर्णिका नाला परिसरात मोठ्या प्रमाणात कचरा साचल्याने सांडपाण्याच्या प्रवाहाला अडथळा निर्माण होत आहे. त्यामुळे नाल्याची तातडीने स्वच्छता करण्याची मागणी नागरिकांकडून होत आहे.

इंद्रायणी नदीच्या पूर्व किनाऱ्यासह नदीलगतच्या बसस्थानक परिसरात नदीपात्रात राडारोडा पडून असल्याची तक्रार आहे. नदीकाठावर झुडपी गवत वाढल्याने स्वामी महाराज मठामागील बाजूकडील रस्ताही झाडीमुळे झाकला जात असल्याचे नागरिकांचे म्हणणे आहे. या अस्वच्छतेमुळे डासांचा प्रादुर्भाव वाढत असल्याने नियमित जंतुनाशक फवारणी, धुरीकरण आणि पावडर फवारणी करण्याची मागणी होत आहे.

स्वच्छतागृहांची कामेही रखडली

हजेरी मारुती मंदिर ते शनी मारुती मंदिर आणि इंद्रायणी नदी घाटाकडे जाणाऱ्या पर्यायी मार्गाच्या विकासाकडेही प्रशासनाने लक्ष देण्याची गरज असल्याचे नागरिकांचे म्हणणे आहे. नियोजनाअभावी या भागात रहदारीला अडथळे निर्माण होत आहेत.

तीर्थक्षेत्र विकास आराखड्यातून नागरिक व भाविकांच्या सुविधेसाठी वडगाव रस्ता आणि मरकळ रस्ता या दोन ठिकाणी स्वच्छतागृहे मंजूर करण्यात आली आहेत. मात्र, अद्याप त्यांच्या बांधकामाला सुरुवात झालेली नसल्याची तक्रार आहे. भैरवनाथ चौक, वडगाव रस्ता, मरकळ रस्ता आणि प्रदक्षिणा मार्गावरील आरक्षित जागा विकसित करण्याची मागणीही नागरिकांकडून होत आहे.

दोन दिवसांत उर्वरित भागाची स्वच्छता करण्याचे आश्वासन

याबाबत आळंदी नगरपरिषदेचे आरोग्य विभागप्रमुख दत्तात्रय आवारे यांनी सांगितले की, माउलींचा पालखी सोहळा आळंदीत प्रवेशत असल्याने स्वागताच्या पार्श्वभूमीवर आरोग्य विभागाने स्वच्छतेचे काम हाती घेतले आहे. पुढील दोन दिवसांत उर्वरित भागातील कचरा उचलून साफसफाई करण्यात येईल. बाह्यवळण मार्गावरही प्रभावी स्वच्छता करण्यासाठी आवश्यक उपाययोजना केल्या जातील, असे त्यांनी स्पष्ट केले.

तीर्थक्षेत्राची स्वच्छता ही केवळ प्रशासनाची नव्हे तर नागरिकांचीही सामूहिक जबाबदारी असून, स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी नागरिकांचा लोकसहभाग घेऊन नियमित स्वच्छता व जनजागृती अभियान राबविण्याची गरज व्यक्त होत आहे.

जनमित्र दिनकरराव आवटे स्मृतिदिनाच्या नियोजनासाठी खडकवाडीत बैठक

गुणवंत विद्यार्थी, शंभर टक्के निकालाच्या शाळांचा गुणगौरव; विविध क्षेत्रांतील मान्यवरांना 'भूमिपुत्र पुरस्कार'

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणी-धामणी । प्रतिनिधी

पुणे जिल्ह्यात शैक्षणिक, सामाजिक तसेच विविध क्षेत्रांत उल्लेखनीय योगदान देणारे जनमित्र दिनकरराव आवटे यांच्या स्मृतिदिनानिमित्त आयोजित करण्यात येणाऱ्या कार्यक्रमाच्या नियोजनासाठी सोमवार (दि. १०) रोजी सकाळी ११ वाजता खडकवाडी (ता. आंबेगाव) येथील विद्यालयात नियोजन बैठक आयोजित करण्यात आली आहे.

या बैठकीत स्मृतिदिनाच्या कार्यक्रमाची रूपरेषा, विविध उपक्रम, गुणवंतांचा सन्मान तसेच पुरस्कार वितरणाबाबत चर्चा करण्यात येणार असल्याची माहिती मंडळाचे अध्यक्ष भरत चिखले यांनी दिली.

बैठकीस विश्वस्त डॉ. अमित काळे, किसनराव आवटे, राष्ट्रवादी काँग्रेसचे प्रदेश सरचिटणीस अजय आवटे, श्री दत्त ज्येष्ठ नागरिक संघाचे अध्यक्ष याकूब इनामदार, श्री दत्त नागरिक संघाचे चेअरमन सुनील वाळुंज, निवृत्त ग्रामसेवक टी. जी. पडवळ, प्रा. अरुण गोरडे, बबनराव पडवळ, विद्यालयाचे मुख्याध्यापक एस. बी. पगार, माजी सरपंच अनिल डोके, स्कूल कमिटीचे अध्यक्ष, व्यवस्थापन समितीचे अध्यक्ष व पदाधिकारी, ग्रामस्थ तसेच शिक्षक उपस्थित राहणार आहेत.

शंभर टक्के निकालाच्या ३३ शाळांचा गुणगौरव

जनमित्र दिनकरराव आवटे यांच्या स्मृतिदिनानिमित्त आंबेगाव तालुक्यातील शैक्षणिक क्षेत्रातील गुणवंतांचा गौरव करण्यात येणार आहे. यामध्ये तालुक्यात शंभर टक्के निकाल मिळविणाऱ्या सुमारे ३३ शाळांचा गुणगौरव करण्यात येणार आहे.

तसेच दहावी व बारावी परीक्षेत तालुक्यात प्रथम क्रमांक मिळविणाऱ्या विद्यार्थ्यांचा आणि आदिवासी भागातून प्रथम क्रमांक मिळविणाऱ्या गुणवंत विद्यार्थी-विद्यार्थिनींचा विशेष सन्मान करण्यात येणार आहे.

विविध क्षेत्रांतील मान्यवरांना 'भूमिपुत्र पुरस्कार'

शिक्षण, सामाजिक कार्य, क्रीडा, पत्रकारिता तसेच संरक्षण क्षेत्रात उल्लेखनीय योगदान देणाऱ्या नागरिकांना 'भूमिपुत्र पुरस्कार' देऊन गौरविण्यात येणार आहे. स्मृतिदिनाचा कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी विविध उपक्रमांचे नियोजन करण्यात येत असून, त्यासाठी आयोजित बैठकीस संबंधित पदाधिकारी, शिक्षक, ग्रामस्थ व कार्यकर्त्यांनी उपस्थित राहावे, असे आवाहन मंडळाचे अध्यक्ष भरत चिखले यांनी केले आहे.

गणेशमूर्ती बनविण्याची लगबग; कारागिरांची रात्रंदिवस मेहनत

गावडेवाडी-धामणी परिसरातील मूर्ती कारखाने अंतिम टप्प्यात; कच्च्या मालाच्या दरवाढीमुळे मूर्तींच्या किमती १५ ते २० टक्क्यांनी वाढणार

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणी-धामणी : अवघ्या महिनाभरावर आलेल्या गणेशोत्सवाच्या पार्श्वभूमीवर गावडेवाडी व धामणी (ता. आंबेगाव) परिसरातील गणेशमूर्ती कारखान्यांमध्ये लगबग वाढली आहे. बहुतांश मूर्ती तयार झाल्या असून, कारागीर मूर्तींवर रंगाचा शेवटचा हात फिरविण्यासह सजावटीच्या कामात व्यस्त आहेत. पुणे, अहिल्यानगर, मुंबई, नाशिक, पनवेल आदी शहरांसह जिल्ह्यातील विविध भागांत मूर्ती पाठविण्यासाठी कारखानदारांची धावपळ सुरू आहे.

यंदा १४ सप्टेंबरपासून गणेशोत्सवाला सुरुवात होत असून, गणेशभक्तांमध्ये आतापासूनच उत्साहाचे वातावरण आहे. गावडेवाडी येथील श्रीधर आप्पा राजगुरू तसेच धामणी येथील दिलीप सोनवणे यांनी दिलेल्या माहितीनुसार, यंदा एक ते दहा फुटांपर्यंतच्या विविध आकारांच्या आकर्षक गणेशमूर्ती तयार करण्यात आल्या आहेत.

आंबेगाव तालुक्यात यंदा सुमारे १५ ते २० गणेशमूर्ती कारखाने कार्यरत आहेत. सार्वजनिक गणेश मंडळांसह घरगुती गणपतीसाठी नागरिकांकडून दोन ते तीन महिन्यांपासून मूर्तींची आगाऊ नोंदणी केली जात आहे. त्यामुळे कारागिरांवर वेळेत मूर्ती पूर्ण करण्याचा मोठा ताण असून, अनेक ठिकाणी रात्रंदिवस काम सुरू आहे.

नवनवीन डिझाईन्सना भाविकांची पसंती

यंदाच्या गणेशमूर्तींमध्ये आकर्षक रंगसंगती, नवनवीन डिझाईन्स आणि आधुनिक सजावटीवर भर देण्यात आला आहे. पेणच्या शाडूच्या मूर्तींसह पुणेरी पॅरिसमधील फेटाधारी जय मल्हार, हनुमान, बालगणेश, तांडव अवतार आदी विविध स्वरूपांच्या मूर्तींना मागणी आहे. कार्टून पॅटर्न, बालगणपती तसेच विविध प्राण्यांवर विराजमान असलेल्या गणेशमूर्तीही ग्राहकांचे लक्ष वेधून घेत आहेत.

पर्यावरणपूरक गणेशोत्सवाकडे नागरिकांचा कल वाढत असल्याने शाडू मातीच्या मूर्तींनाही मागणी वाढली आहे. पीओपीसोबतच शाडू मातीच्या विविध आकारांच्या मूर्ती तयार करण्यात आल्या असून, घरगुती गणेशोत्सवासाठी त्यांची विशेष मागणी असल्याचे कारागिरांनी सांगितले.

कच्च्या मालाच्या दरवाढीचा मूर्तींच्या किमतीवर परिणाम

यंदा रंग, सजावटीचे साहित्य तसेच मूर्ती बनविण्यासाठी लागणाऱ्या कच्च्या मालाच्या किमतीत मोठी वाढ झाली आहे. त्यामुळे गणेशमूर्तींच्या किमतीत यंदा सुमारे १५ ते २० टक्क्यांनी वाढ होण्याची शक्यता आहे.

शाडू माती आणि पीओपीची माती मंचर, खेड व पुणे परिसरातून आणावी लागते. सध्या २० किलो पीओपीची गोणी सुमारे ३०० रुपये, तर २० ते ३० किलो शाडू मातीची गोणी ५०० ते ६०० रुपयांना मिळत असल्याचे दिलीप सोनवणे व पोपट सोनवणे यांनी सांगितले. त्याचबरोबर विविध रंगांच्या किमतीही वाढल्याने उत्पादन खर्च वाढला आहे. मोठ्या आकाराच्या मूर्ती कमी वेळेत पूर्ण करण्यासाठी अतिरिक्त कारागीर लावावे लागत असल्याने मजुरीचाही खर्च वाढत आहे. त्यामुळे कच्च्या मालाच्या दरवाढीचा थेट परिणाम मूर्तींच्या अंतिम किमतीवर होत असल्याचे कारखानदारांचे म्हणणे आहे.

दरवाढीनंतरही बाप्पाच्या स्वागताची उत्सुकता कायम

मूर्तींच्या किमती वाढल्या असल्या तरी गणेशभक्तांचा उत्साह मात्र कायम आहे. आपल्या आवडत्या गणपती बाप्पाची मूर्ती निश्चित करण्यासाठी नागरिक कारखान्यांमध्ये गर्दी करत असून, आगाऊ नोंदणीला चांगला प्रतिसाद मिळत आहे.

ग्राहकांच्या पसंतीस उतरलेली मूर्ती पाहून त्यांच्या चेहऱ्यावर उमटणारे समाधान हेच कारागिरांसाठी त्यांच्या कलेचे खरे कौतुक असल्याची भावना कारागिरांनी व्यक्त केली. गणेशोत्सव जवळ येत असल्याने आगामी काही दिवसांत मूर्तींच्या मागणीत आणखी वाढ होण्याची अपेक्षा आहे.

‘हनी ट्रॅप’चा सापळा की सुरक्षेतील मोठी चूक? IAF अधिकाऱ्यावर पाकिस्तानला संवेदनशील माहिती दिल्याचा आरोप!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : वृत्तसंस्था

भारतीय हवाई दलाच्या सुरक्षेवर गंभीर प्रश्नचिन्ह निर्माण करणारी धक्कादायक घटना समोर आली आहे. भारतीय हवाई दलातील एका थळपस उेारपवशअॅला पाकिस्तानस्थित गुप्तचर ऑपरेटिव्हला संवेदनशील संरक्षणविषयक माहिती दिल्याच्या आरोपावरून अटक करण्यात आली आहे. अधिकाऱ्यांची माहिती अशी की, सोशल मीडियाच्या माध्यमातून या अधिकाऱ्याला कथितपणे ‘हनी ट्रॅप’मध्ये अडकवण्यात आलं.

विशेष म्हणजे हा अधिकारी पश्चिम सीमेवरील एका फील्ड युनिटमध्ये तैनात होता. सोशल मीडियावर एका महिलेशी त्याचे संशयास्पद संवाद सुरू असल्याचं खअत्रव्या गुप्तचर विभागाच्या लक्षात आलं. त्यानंतर अधिकाऱ्यावर नजर ठेवण्यात आली आणि संशय वाढल्यानंतर सुरक्षा यंत्रणांना माहिती देण्यात आली.

अधिकाऱ्याला मे २०२६ मध्ये अटक करण्यात आल्याचं सांगितलं जात आहे. आता त्याच्यावर नेमकी कोणती माहिती शेअर केल्याचा आरोप आहे, त्या माहितीचा राष्ट्रीय सुरक्षेवर किती परिणाम होऊ शकतो आणि पाकिस्तानस्थित ऑपरेटिव्हपर्यंत ही माहिती नेमकी कशी पोहोचली, हे तपासाचा महत्त्वाचा भाग आहे.

पण इथे सर्वात गंभीर प्रश्न वेगळाच आहे.

देशाच्या संरक्षण व्यवस्थेत संवेदनशील माहिती हाताळणाऱ्या अधिकाऱ्याला सोशल मीडिया माध्यमातून लक्ष्य करण्यात आलं, तर अशा ‘हनी ट्रॅप’विरोधात सुरक्षा यंत्रणांची प्रतिबंधात्मक यंत्रणा किती प्रभावी आहे?

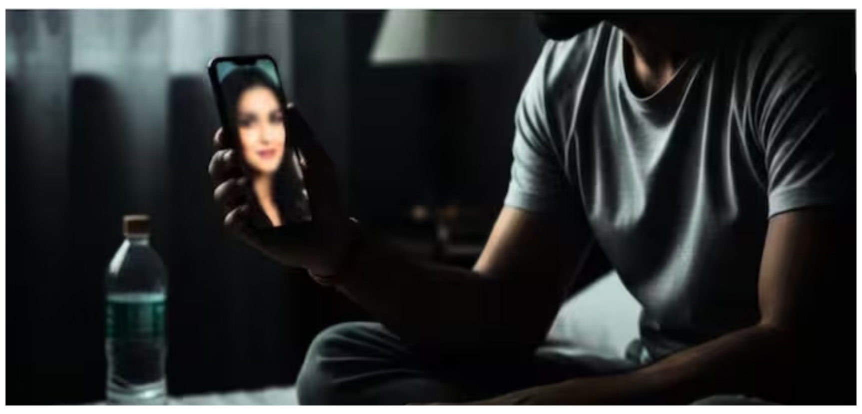

कारण आधुनिक हेरगिरी आता फक्त सीमापार एजंट, गुप्त बैठका किंवा कागदपत्रांच्या चोरीपुरती राहिलेली नाही. सोशल मीडिया, बनावट ओळखी आणि वैयक्तिक संबंधांचा वापर करून संवेदनशील माहिती मिळवण्याचे प्रयत्न हा राष्ट्रीय सुरक्षेसमोरील नवा धोका बनला आहे.

या प्रकरणात तपास पूर्ण होण्यापूर्वी निष्कर्ष काढणं योग्य ठरणार नाही. मात्र आरोप जर सिद्ध झाले, तर हा केवळ एका अधिकाऱ्याचा सुरक्षा भंग नसेल; तो संपूर्ण संरक्षण व्यवस्थेतील सायबर-सुरक्षा, प्रतिगुप्तचर यंत्रणा आणि मानवी सुरक्षेच्या प्रशिक्षणावर गंभीर प्रश्न उपस्थित करणारा प्रकार ठरेल.

सारांश वृत्त

नव्या समीकरणाची नांदी? सीजेपीचे सौरव दास, रत्ना सिंग आदित्य ठाकरेंच्या भेटीला,

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली: प्रतिनिधी

शिवसेना (उद्धव बाळासाहेब ठाकरे) पक्षाचे नेते आणि आमदार आदित्य ठाकरे यांची नुकतीच कॉकरोच जनता पार्टीचे पदाधिकारी रत्ना सिंग आणि सौरव दास यांनी भेट घेतली. या भेटीदरम्यान त्यांनी उगझ आंदोलनाशी संबंधित विविध मुद्द्यांवर आणि आंदोलनातील तरुणांच्या सहभागावर सविस्तर चर्चा केली. या भेटीचा फोटो आणि माहिती आदित्य ठाकरे यांनी स्वतः सोशल मीडिया प्लॅटफॉर्मवर (ट्विट/द) शेअर केली आहे.

आंदोलनातील ठळक मुद्द्यांवर विचारमंथन

आदित्य ठाकरे यांनी सोशल मीडियावर फोटो शेअर करताना लिहिले की, रत्ना सिंग आणि सौरव दास यांच्यासोबत एक छान दुपार घालवली. या भेटीदरम्यान उगझ आंदोलनातील प्रमुख मुद्द्यांवर आणि या प्रेरणादायी आवाजांना पाठिंबा देण्यासाठी मोठ्या संख्येने पुढे आलेल्या भारतातील तरुण पिढीबद्दल विस्तृत चर्चा झाली. या भेटीदरम्यान देशातील सद्य राजकीय, सामाजिक परिस्थिती आणि तरुणांचे अधिकार या विषयांवरही सकारात्मक विचारमंथन झाले. आदित्य ठाकरे यांनी आंदोलनात सहभागी झालेल्या आणि आपल्या हक्कांसाठी आवाज उठवणाऱ्या तरुण भारतीयांचे विशेष कौतुक केले. लोकशाही आणि सामाजिक न्यायाच्या रक्षणासाठी देशातील युवा वर्ग एकत्र येत आहे आणि या आंदोलनातील नेतृत्वाला खंबीरपणे पाठिंबा देत आहे, ही एक आशादायक बाब असल्याचे मत त्यांनी व्यक्त केले. शेअर करण्यात आलेल्या फोटोमध्ये आदित्य ठाकरे यांच्यासोबत सौरव दास आणि रत्ना सिंग अत्यंत प्रसन्न वातावरणात दिसत आहेत. आदित्य ठाकरे यांच्या या पोस्टनंतर राजकीय आणि सामाजिक वर्तुळातून या भेटीवर अनेक प्रतिक्रिया येत आहेत. देशातील विविध सामाजिक आंदोलनांना आणि तरुण कार्यकर्त्यांना सातत्याने पाठिंबा देण्याच्या आदित्य ठाकरे यांच्या भूमिकेचे अनेक युजर्सनी स्वागत केले आहे. ही भेट आगामी काळात तरुण आणि सामाजिक आंदोलकांना एकत्र आणण्याच्या दृष्टीने महत्त्वाची मानली जात आहे.

महिलांना ३३ टक्के आरक्षण हवंय पण सरकारची ‘अट’ का? संसदेत महिला आरक्षणावर पुन्हा आंदोलन!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : प्रतिनिधी

महिलांना राजकारणात ३३ टक्के प्रतिनिधित्व देण्याचा निर्णय झाला, विधेयक मंजूर झालं, पण प्रत्यक्ष अंमलबजावणी अजूनही पुढे ढकलली जात असेल तर त्या निर्णयाचा फायदा नेमका कधी मिळणार? हाच प्रश्न आता दिल्लीच्या रस्त्यावर पुन्हा एकदा उपस्थित झाला आहे.

शुक्रवारी, ७ ऑगस्ट २०२६ रोजी ‘राष्ट्रीय महिला आरक्षण आघाडी’च्या नेतृत्वाखाली विविध महिला संघटनांनी राजधानी दिल्लीमध्ये मोठं आंदोलन केलं. दिल्लीसह शेजारील राज्यांमधून मोठ्या संख्येने महिला या आंदोलनात सहभागी झाल्या. त्यांची मागणी स्पष्ट होती ˉ महिलांना संसद आणि विधानसभांमध्ये ३३ टक्के आरक्षण देण्याची तरतूद कोणत्याही अटीशिवाय तातडीने लागू करा.

महिला आरक्षण विधेयक संसदेत मंजूर होऊनही त्याची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी जनगणना आणि त्यानंतरच्या मतदारसंघ पुनर्रचनेशी जोडण्यात आली आहे. त्यामुळे महिलांना राजकीय प्रतिनिधित्वासाठी आणखी किती वर्षं प्रतीक्षा करावी लागणार, हा प्रश्न आता अधिक तीव्र झाला आहे.

सरकारकडे यासाठी घटनात्मक आणि प्रशासकीय कारणं असतील. पण महिलांचा सवाल साधा आहे ˉ आरक्षण देण्याचा निर्णय घेण्यासाठी संसद सक्षम असेल, तर त्याची अंमलबजावणी करण्यासाठी पुन्हा इतक्या लांब प्रक्रियेची गरज का?

भारताच्या लोकशाहीत महिलांची लोकसंख्या जवळपास निम्मी आहे; मात्र राजकीय निर्णयप्रक्रियेत त्यांचं प्रतिनिधित्व अजूनही त्याच्या तुलनेत अत्यल्प आहे. त्यामुळे ३३ टक्के आरक्षण हे केवळ निवडणुकीतील जागांचं गणित नाही, तर सत्ताकेंद्रांमध्ये महिलांचा आवाज वाढवण्याचा प्रश्न आहे.

चीन नावं बदलतोय, भारत नावं लावतोय पण सीमेवर नेमकं काय चाललंय?

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली । प्रतिनिधी

चीनकडून अरुणाचल प्रदेशातील भारतीय भूभागाला वारंवार काल्पनिक नावं देण्याच्या प्रयत्नांना भारताने आता आणखी एक औपचारिक उत्तर दिलं आहे. ७ ऑगस्ट २०२६ रोजी केंद्र सरकारने अरुणाचल प्रदेशातील २७ ठिकाणांची अधिकृत भारतीय नावं सरकारी नकाशावर नोंदवली. यामध्ये जमीन, खिंडी, तलाव आणि एका स्मारकाचा समावेश आहे.

गृह मंत्रालयाच्या म्हणण्यानुसार, र्डीऔंशू ˋष खपवळर च्या नकाशावर ही नावं औपचारिकपणे नोंदवण्याचा उद्देश या ठिकाणांची अचूक ओळख आणि जनजागृती वाढवणे हा आहे. पण ही केवळ नावांची किंवा नकाशाची बाब नाही. हा भारत आणि चीनमधील जुन्या सीमावादाचा आणखी एक अध्याय आहे. या २७ ठिकाणांमध्ये डेपस र्गी या ठिकाणाचा विशेष उल्लेख करावा लागेल. डळपश ˋष अर्लीरिश्र उेपींर्अेश्र जवळ असलेलं डेपस र्गी हे १९५९ मध्ये भारत-चीन संघर्षातील सुरुवातीच्या महत्त्वाच्या ठिकाणांपैकी एक होतं. त्यामुळे आज त्याला अधिकृत भारतीय नकाशावर अधोरेखित करण्यामागे ऐतिहासिक आणि सामरिक दोन्ही संदेश आहेत.

भारत सातत्याने सांगत आला आहे की, चीनने भारतीय भूभागाला स्वतःची काल्पनिक नावं दिल्याने जमिनीवरील वास्तव बदलत नाही. चीनची ही पद्धत म्हणजे इतिहास आणि भूगोलावर स्वतःची कथा लादण्याचा प्रयत्न असल्याचं भारताचं म्हणणं आहे.

पण इथे सरकारला एक कठीण प्रश्न विचारावा लागेल ˉ नकाशावर नावं बदलल्याने सीमेवरील वास्तव बदलतं का?

चीनच्या नामकरणाच्या राजकारणाला उत्तर देणं निश्चितच आवश्यक आहे. मात्र त्यासोबत सीमावर्ती भागातील रस्ते, पायाभूत सुविधा, स्थानिक प्रशासन, सैन्याची क्षमता आणि प्रत्यक्ष नियंत्रण यावरही तितकाच भर हवा.

कारण चीन नावं देत राहील आणि भारत त्याला नावांनी उत्तर देत राहिला, तर ही लढाई कागदावरच सुरू राहील.

वक्फ संस्थांना कोर्ट फीचा फटका! न्यायाच्या दारात पैशांची अट? सुप्रीम कोर्टात आता मोठी लढाई

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : वृत्तसंस्था

वक्फ संस्थांना न्याय मिळवण्यासाठी कोर्ट फी भरावीच लागेल का? आणि कोर्ट फी भरण्याची आर्थिक क्षमता नसेल तर न्याय मागण्याचा अधिकारच अडवला जाऊ शकतो का? या गंभीर प्रश्नावर आता सर्वोच्च न्यायालयात सुनावणी होणार आहे.

गुजरात उच्च न्यायालयाने वक्फ संस्थांनी कोर्ट फी न भरल्यामुळे दाखल केलेले दावे फेटाळण्याचा निर्णय कायम ठेवला होता. जानेवारी २०२६ मध्ये उच्च न्यायालयाने हा निर्णय दिला. त्यासाठी डिसेंबर २०२५ मधील स्वतःच्या निर्णयाचा आधार घेण्यात आला होता. त्या निर्णयानुसार, राज्य वक्फ न्यायाधिकरणासमोर प्रकरण दाखल करताना वक्फ संस्थांना कोर्ट फीमधून आपोआप सूट मिळत नाही.

आता या निर्णयाला सर्वोच्च न्यायालयात आव्हान देण्यात आलं आहे आणि सर्वोच्च न्यायालयाने ही याचिका सुनावणीसाठी स्वीकारली आहे.

इथे मुद्दा केवळ कोर्ट फीचा नाही. प्रश्न आहे तो न्याय मिळवण्याच्या समान संधीचा.

एखाद्या धार्मिक किंवा धर्मादाय संस्थेला कायदेशीर हक्कांसाठी न्यायाधिकरणाचा दरवाजा ठोठावायचा असेल, तर आर्थिक अडथळा निर्माण झाल्यास त्याचा थेट परिणाम न्यायप्रवेशावर होऊ शकतो. दुसरीकडे, कायद्याने कोर्ट फीची तरतूद केली असेल तर त्यातून सूट देण्यासाठी स्पष्ट कायदेशीर आधारही आवश्यक आहे.

म्हणूनच सर्वोच्च न्यायालयासमोर आता कायदेशीर आणि घटनात्मक दोन्ही प्रश्न उभे राहणार आहेत ˉ वक्फ संस्थांना कोर्ट फीपासून सूट देणारी कोणतीही वैधानिक तरतूद आहे का? आणि नसल्यास, केवळ वक्फ संस्था असल्यामुळे त्यांना वेगळी सवलत देता येईल का?

विशेष म्हणजे वक्फ कायद्यातील बदल आणि त्यावरून सुरू असलेल्या देशव्यापी राजकीय व कायदेशीर चर्चेच्या पार्श्वभूमीवर ही सुनावणी अधिक महत्त्वाची ठरते.

न्यायालयाचा दरवाजा सर्वांसाठी खुला असतो, असं आपण म्हणतो. पण त्या दरवाजापर्यंत पोहोचण्यासाठी आर्थिक अडथळा असेल, तर ‘न्याय सर्वांसाठी समान’ ही संकल्पना प्रत्यक्षात किती समान राहते? आता या प्रश्नाचं उत्तर सर्वोच्च न्यायालय देणार आहे.

आंदोलन थांबलं, आता आवाजही थांबवणार? ‘इन्स्टाग्राम’वर राजकीय पोस्ट गायब; अभिव्यक्ती स्वातंत्र्यावर गंभीर प्रश्न!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली । प्रतिनिधी

देशात आंदोलनं संपल्यानंतर आता त्यांचा आभासी आवाजही दाबला जातोय का? ‘इन्स्टाग्राम’वर राजकीय पक्ष, आंदोलक आणि सामान्य नागरिकांच्या पोस्ट अचानक दिसेनाशा होण्याच्या घटनांमुळे अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य आणि सामाजिक माध्यमांवरील नियंत्रणावर गंभीर प्रश्न उपस्थित झाले आहेत.

अहवालानुसार, ‘मेटा’च्या मालकीच्या ‘इन्स्टाग्राम’वर भारतीय युवक काँग्रेस, आम आदमी पक्षाचे संयोजक अरविंद केजरीवाल, कॉकरोच जनता पार्टीचे प्रवक्ते सौरव दास आणि ‘स्क्रोल डॉट इन’ यांच्याशी संबंधित काही पोस्ट भारतात रोखण्यात आल्या आहेत. विशेष म्हणजे केवळ राजकीय नेत्यांच्या पोस्टच नव्हे, तर सामान्य आंदोलकांच्या पोस्टदेखील भारतात दिसू नयेत यासाठी कारवाई करण्यात आल्याचा दावा आहे.

या घटनांची वेळ मात्र अधिक महत्त्वाची ठरते.

केंद्र सरकार आणि ‘मेटा’च्या वरिष्ठ अधिकाऱ्यांमध्ये सामाजिक माध्यमांवरील शिफारस प्रणाली आणि सरकारविरोधी आशयाच्या प्रसाराबाबत बैठका झाल्यानंतर पोस्ट गायब होण्याचे प्रमाण वाढल्याचे वृत्त आहे. गेल्या महिन्यात झालेल्या युवकांच्या आंदोलनामागे सरकारविरोधी आशयाच्या मोठ्या प्रसाराचा हात असल्याचा केंद्राचा युक्तिवाद असल्याचे सांगितले जात आहे. या आंदोलनानंतर शिक्षणमंत्री धर्मेंद्र प्रधान यांनी मंत्रिमंडळाचा राजीनामा दिला होता.

मात्र सर्वात गंभीर प्रश्न इथे निर्माण होतो.

काही रोखलेल्या पोस्टच्या छायाचित्रांमध्ये माहिती तंत्रज्ञान नियम, २०२१चा संदर्भ असल्याचे सांगितले जाते. मग प्रश्न असा ˉ कायद्याने ज्या आशयाला हटवणे बंधनकारक नाही, तो आशयही सामाजिक माध्यम कंपनी स्वतःहून का रोखत आहे?

कायदा मोडणारा आशय हटवणे वेगळे आणि सरकारवर टीका करणारा, आंदोलनाशी संबंधित किंवा राजकीय आशय रोखणे वेगळे.

सामाजिक माध्यमांवर नियम असायलाच हवेत. पण नियमांच्या नावाखाली राजकीय मतं, आंदोलनांची माहिती आणि सरकारविरोधी आवाज अदृश्य होऊ लागला, तर हा केवळ सामाजिक माध्यमांच्या नियंत्रणाचा प्रश्न राहत नाही.

मुख्यमंत्र्यांच्या पीएची हत्या करणारे निघाले भाजपचे कार्यकर्ते; ६ शूटरसह ११ जणांविरोधात गुन्हा दाखल

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : वृत्तसंस्था

पश्चिम बंगालचे मुख्यमंत्री शुभेंदु अधिकारी यांचे अत्यंत जवळचे सहकारी आणि वैयक्तिक सहाय्यक चंद्रनाथ रथ यांच्या हत्येच्या प्रकरणात सीबीआयने मोठी कारवाई केली आहे. सीबीआयने या प्रकरणात ११ आरोपींविरोधात न्यायालयात चार्जशीट दाखल केले आहे. महत्त्वाचे म्हणजे, चंद्रनाथ रथ यांच्या हत्या प्रकरणात त्यांच्या कार्यालयातच काम करणारे भाजपचे दोन कार्यकर्ते सागर सोनकर आणि साहिब सोनकर यांनीच हा कट रचला होता. पश्चिम बंगाल विधानसभा निवडणुकीचे निकाल लागल्यानंतर अवघ्या दोन दिवसांनी, म्हणजेच ६ मे रोजी मध्यमग्राम येथे चंद्रनाथ रथ यांची गोळ्या झाडून हत्या करण्यात आली होती. रथ हे शुभेंदु अधिकारी यांचे वैयक्तिक सहाय्यक म्हणून काम पाहत होते आणि भवानीपूर मतदारसंघातील त्यांच्या संपूर्ण निवडणूक प्रचाराची धुरा त्यांनीच सांभाळली होती. सीबीआयच्या तपासात, या हत्येचा कट डिसेंबर २०२५ पासूनच रचला जात होता मात्र विविध कारणांमुळे हत्येची तारीख बारंवार पुढे ढकलली जात होती असं समोर आले.

उत्तर प्रदेशातील शूटरना दिली होती हत्येची सुपारी

सीबीआयला मिळालेल्या माहितीनुसार, सागर सोनकर यानेच या हत्येची संपूर्ण आखणी केली होती आणि उत्तर प्रदेशातील शूटरना हत्येची सुपारी दिली होती. सागरनेच हत्येसाठी पैशांची व्यवस्था केली होती. त्याचा लहान भाऊ साहिब सोनकर याच्यावर या कटात सहभागी असल्याचा आरोप आहे.

ॲसिड हल्ल्यात चेहरा जळतो, आयुष्य उद्ध्वस्त होतं मग भरपाईसाठी आरोपीच्या दंडाची वाट का पाहायची? केरळ उच्च न्यायालयाचा मोठा निर्णय!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : प्रतिनिधी

ॲसिड हल्ल्यातील पीडितांसाठी केरळ उच्च न्यायालयाने ८ ऑगस्ट २०२६ रोजी दिलेला निर्णय केवळ एका प्रकरणापुरता मर्यादित नाही; तो न्यायव्यवस्थेने पीडितांच्या पुनर्वसनाकडे पाहण्याच्या दृष्टिकोनावरच महत्त्वाचा प्रकाश टाकतो. आरोपीवर दंड झाला किंवा नाही, दंडाची रक्कम वसूल झाली किंवा नाही, तरी ॲसिड हल्ल्यातील पीडितांना पीडित भरपाई योजनेअंतर्गत भरपाई मिळायलाच हवी, असं न्यायालयाने स्पष्ट केलं आहे.

न्यायमूर्ती जॉबिन सेबॅस्टियन यांनी हा महत्त्वाचा निकाल दिला. न्यायालयाने स्पष्ट केलं की फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ३५७-अ अंतर्गत मिळणारी भरपाई ही आरोपीवर लादलेल्या दंडापेक्षा स्वतंत्र आहे. म्हणजेच आरोपीकडून दंडाची रक्कम मिळाली नाही म्हणून पीडितांची भरपाई रोखता येणार नाही.

हे प्रकरण चार ॲसिड हल्ल्यातील पीडितांनी दाखल केलेल्या याचिकेशी संबंधित होतं. या प्रकरणातील एकमेव आरोपी भारतीय दंड संहितेच्या कलम ३२६-अ अंतर्गत दोषी ठरला होता. न्यायालयाने त्याला १२ वर्षांची कठोर कारावासाची शिक्षा आणि ४० हजार रुपयांचा दंड ठोठावला होता. दंडाची रक्कम वसूल झाल्यास ती पीडितांना भरपाई म्हणून देण्याचे निर्देश होते. मात्र, पीडितांना कलम ३५७-अ अंतर्गत स्वतंत्र भरपाई देण्याची शिफारस करण्यात आली नव्हती.

पीडितांनी यासाठी कनिष्ठ न्यायालयाकडे मागणी केली; मात्र आरोपीच्या दोषसिद्धीविरोधातील अपील उच्च न्यायालयात प्रलंबित असल्याचं कारण देत त्यांची मागणी फेटाळण्यात आली. अखेर त्यांनी उच्च न्यायालयाचा दरवाजा ठोठावला.

इथेच केरळ उच्च न्यायालयाने महत्त्वाचा मुद्दा अधोरेखित केला ˉ आरोपीवर दंड ठोठावला म्हणजे तो दंड प्रत्यक्षात वसूल होईलच, याची कोणतीही हमी नाही. त्यामुळे पीडितांची भरपाई आरोपीच्या दंडाच्या वसुलीवर अवलंबून ठेवणं अन्यायकारक ठरेल.

न्यायालयाने हेही स्पष्ट केलं की ॲसिड हल्ल्याच्या पीडितांना अनेकदा दीर्घकाळ वैद्यकीय उपचार, मानसिक समुपदेशन, पुनर्वसन आणि आर्थिक मदतीची गरज असते. त्यामुळे पीडितांना योग्य भरपाई मिळवून देण्याचा विचार करणं हे फौजदारी न्यायालयांचं केवळ अधिकारक्षेत्र नाही, तर कर्तव्य आहे.

न्यायालयाने ४० हजार रुपयांचा दंडही या प्रकरणातील पीडितांच्या झालेल्या नुकसानीच्या तुलनेत अपुरा असल्याचं नमूद केलं. ॲसिड हल्ल्यामुळे होणारी शारीरिक वेदना, कायमस्वरूपी विद्रूपीकरण आणि मानसिक आघात कोणत्याही पैशाने पूर्णपणे भरून निघू शकत नाही, हेही न्यायालयाने अधोरेखित केलं. मात्र योग्य भरपाई पीडितांना पुनर्वसनासाठी मोठा आधार देऊ शकते.

आणि म्हणूनच हा निर्णय महत्त्वाचा ठरतो.

गुन्हेगाराला शिक्षा देणं हा न्यायाचा एक भाग आहे; पण गुन्ह्यामुळे उद्ध्वस्त झालेल्या व्यक्तीला पुन्हा उभं करणं हा न्यायाचा तितकाच महत्त्वाचा भाग आहे.

ॲसिड हल्ल्याच्या पीडितांना न्याय मिळण्यासाठी आरोपीच्या खिशाकडे किंवा दंडाच्या वसुलीकडे पाहत बसण्याची गरज नाही ˉ राज्याच्या पीडित भरपाई योजनेतून त्यांना स्वतंत्र आधार मिळायलाच हवा, हा केरळ उच्च न्यायालयाचा स्पष्ट संदेश आहे.

हा निर्णय एक मूलभूत प्रश्नही विचारतो ˉ गुन्हेगाराला शिक्षा झाली म्हणजे प्रकरण संपतं का, की पीडिताचं आयुष्य पुन्हा उभं होईपर्यंत न्यायाची जबाबदारी संपत नाही?